

slovenski čebelar 7-8

Letnik LXXXVI — Leto 1984

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 7—8

1. julij

letnik 86

VSEBINA

Urednik: XXXIII. redna letna skupščina ZČDS je uspešno opravila svoje delo	241
Jože Grabrijan: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	249
Franc Kolenc: Kako bomo preprosto vzrejali matice za domačo porabo	251
Martin Mencej: Ne ravno razveseljivo stanje v našem čebelarstvu še ne pomeni, da zvoní navček čebelarstvu	254
prof. Stane Mihelič: Ob dveh znamenitih obletnicah	257
Glavarjev »ODGOVOR«	257
France Gradišar: Selekcija in vzreja matic za starejše čebelarje in začetnike	262

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Delovni program ZČDS za leto 1984	266
Poslovno poročilo ZČDS za leto 1983	267
Zaključni račun ZČDS za leto 1983	268
Zapisnik skupne seje SPOJ in Poslovne skupnosti za čebelarstvo Jugoslavije	270

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Boris Slavec: 51. mednarodni kmetijski velesejem v Novem Sadu	I
Dipl. inž. Vera Vukmirovič: Ocenjevanje čebeljih pridelkov na 51. mednarodnem kmetijskem velesejmu v Novem Sadu	II
Boris Slavec: Boni za pogonsko gorivo	IV
Oskrba s krmilnim sladkorjem	IV

CONTENTS

Editor: XXXIII th regular annual meeting of ZČDS successfully did its work	241
J. Grabrijan: Beekeeper's occupations in July and August	249
F. Kolenc: How shall we simply raise beequeens for home use	251
M. Mencej: Not too good state of our beekeeping does not mean the knell of our beekeeping	254
S. Mihelič: On the occasion of two remarkable anniversaries	257
Mr. Glavar's »Answer«	257
F. Gradišar: The selection and the raising of beequeens for the senior beekeepers and for the beginners	262

FROM THE SOCIETY LIFE

The activity programme of ZČDS for 1984	266
The Commercial report of ZČDS for 1983	267
The financial report of ZČDS for 1983	268
The minutes of the joint session of the SPOJ and the Yugoslav Business Community for Beekeeping	270

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

B. Slavec: 51 th International Agricultural Fair in Novi Sad	I
V. Vukmirovič: The estimation of the bee products at 51 th International Agricultural Fair in Novi Sad	II
B. Slavec: Coupons for the petrol	IV
Supplying with the feeding sugar	IV

Slika na naslovni strani: V čast P. P. Glavarju in Antonu Janši so si predstavniki CD Radeče in ČD Šentrupert — Mirna ob priliki pobratenja društev zamenjali njuni sliki

XXXIII. REDNA LETNA SKUPŠČINA ZČDS JE USPEŠNO OPRAVILA SVOJE DELO

Tudi letošnje leto se je 33. redne letne skupščine ZČDS, ki je bila 21. 4. 1984 v Ljubljani, udeležila velika večina delegatov čebelarških organizacij iz vse Slovenije. Letošnja skupščina je bila še posebno pomembna, saj je večini organov ZČDS potekel dveletni mandat in so bile zato v dnevnem redu skupščine predvidene pod posebno točko tudi volitve članov izvršnega odbora, predsednika ZČDS, članov nadzornega odbora in častnega razsodišča.

Poleg delegatov so se skupščine udeležili tudi gostje: tov. Boris Slavec iz Hp Medexa, mag. Metod Kopitar iz republiške veterinarske uprave, inž. Slavko Gliha iz kmetijskega inštituta v Ljubljani, dr. Nežka Snoj iz VTOZD za verinarstvo — biotehniška fakulteta in Paule Deu, predstavnik CIBA — GEIGY iz Švice.

Predsednik ZČDS tov. Andrej Petelin je po izvolitvi delovnega predsedstva, v katerega so bili izvoljeni Stojan Droč, Srečko Lamut in Kolo-

man Korpič, podelil odličja Antona Janše I. stopnje dvanajstim zaslužnim posameznikom in ČD Radovljica. Razloge za odlikovanja je za vsakega posameznika povedal predsednik komisije za odlikovanja Matija Božič.

ZČDS je odlikovala:

1. Čebelarско društvo Radovljica
2. Ivana Horvata
3. Rudija Brajdih
4. Alojza Škulja
5. Marka Burjo
6. Venčeslava Langa
7. Petra Grabnarja
8. Valentina Razingerja
9. Severina Golmajerja
10. Jožeta Hanjca
11. Antona Lukanca
12. Mateja Blejca
13. Maksa Kurenta
14. Stanka Florjančiča
15. Valerijana Demšarja

Delegati so nato izvolili še kandidacijsko in verifikacijsko komisijo.

Odlikovanje red Antona Janše prve stopnje sprejema tov. Rudi Brajdih iz Nove Gorice

Letno poročilo o delu organov ZČDS je nato prebral njen predsednik Andrej Petelin.

LETNO POROČILO

V preteklem letu nismo bili preveč uspešni. Ne moremo se pohvaliti z dobro letino, ker nam je odpovedala predvsem gozdna paša. Vedno hujše napada varoza, ki vedno bolj ogroža naše čebele, čebelarjem pa povzroča veliko skrbi, dela in stroškov. S skokovitim naraščanjem cen repromateriala in čebelarjeve opreme so stroški čebelarjev vedno večji. Stabilizacijskih ukrepov, pretresov v cenah in drugih tegob je vedno več. Vendar pa naši čebelarji ne klonejo; še več, vedno novi člani se vključujejo v našo organizacijo. To je naša velika spodbuda za nadaljnje delo.

Naša čebelarjska organizacija je danes sposobna nadaljevati dosežanje delo, sposobna je dodati še nov delež. To so pokazala decembrska območna posvetovanja, ki so obravnavala tekoča vprašanja iz čebelarstva. Z boljšo organiziranostjo se bo uspešneje

sprijemala z varoo in drugimi žgocimi problemi.

Kam naj bo usmerjeno naše delo? Pri splošnih naporih za povečanje pridelka hrane moramo vložiti vse naše znanje in sredstva v pridobivanje medu in drugih čebeljih pridelkov. Čimbolj moramo izkoristiti naravne razmere in dovolj strokovno oskrbovati čebele, ki bodo poplačale naš trud. Zato se moramo še bolj usmerjati v tržno pridobivanje čebeljih pridelkov v organizirani pridelavi. V zadnjih letih je bil na tem področju vidnejši napredek. Veliko čebelarjev se je vključilo v ta prizadevanja. Vendar to vse preveč sloni na kupoprodajnih odnosih. V družbeno-ekonomskih odnosih pa v čebelarstvu zelo zaostajamo za drugimi vejami kmetijstva. Združevanje ne sloni na samoupravnih dohodkovnih odnosih na podlagi združevanja dela in sredstev, delitvi dohodka in rizika. Npr. pri Medexu, ki je sicer zelo uspešna organizacija pri razvoju prodaje in predelave, še zdaj, pri 1000 kooperantih, nimajo kooperanti svoje temeljne organizacije. Nekoliko drugače je pri čebelarjski zadrugi.

Med štirinajstimi odlikovanci je bil tudi Severin Golmajer iz Radovljice

Predsedstvo med
skupščino

Poleg Medexa in Čebelarke zadruge se danes pojavljajo tudi druge organizacije, med njimi predvsem združne organizacije, ki dajejo čebelarjem več. Ne gre več samo za odkup medu in oskrbo z repromaterialom, gre tudi za dohodkovne odnose in premiranje in regresiranje. Na podlagi izkušenj v kmetijstvu — čebelarstvo je sestavni del kmetijstva — ustrezno obravnavajo tudi čebelarstvo, npr. ZKZ Mozirje.

Hitrejši razvoj čebelarstva je mogoč le v čvrstejših samoupravnih pridelovalnih odnosih, v spoštovanju načel združevanja zakona o združenem delu in zakona o združenju kmetov. Zato naj vse naše čebelarke organizacije pospešujejo tržno pridelavo in priporočajo svojim članom, da se povezujejo z dolgoročnimi pogodbami z ustreznimi organizacijami. Ne bi smelo biti prostora za »padalce«, ki se občasno pojavijo na tržišču z nekoliko višjimi cenami, potem pa jih ni več blizu.

Zaostrene gospodarske razmere, težave pri oskrbi z repromaterialom, gorivom in podobno, zahtevajo velike napore pri premagovanju teh težav. Združiti bi morali vse naše moči in sposobnosti v nekakšno reprodukcijsko celoto. Organizirani čebelarji — tržni pridelovalci v zadružnih organizacijah in v Medexu, naj bi v do-

hodkovnih odnosih s predelavo in trgovino (Medex in druge organizacije) oblikovali tako skupnost. Pritegniti bi morali tudi izdelovalce čebelarke opreme in druge oskrbovalce. Z ustreznim kreditiranjem in drugimi oblikami pospeševanja ter znanstvenim raziskovalnim delom in boljšim izkoriščanjem paše bi lahko v kratkem dosegli večje pridelke.

V tej zvezi bi omenili še dva žgoča problema. Prvi je oskrba s sladkorjem za krmljenje čebel. Oskrbo imajo društva večinoma urejeno s preskrbovalnimi organizacijami in nimajo večjih problemov.

Letos bodo nastopile večje težave, ker so sladkor izvažali ob slabši letini. Zato naj se čebelarji čimprej oskrbijo s sladkorjem, nikar naj ne čakajo na zadnji trenutek. Oskrbo s sladkorjem moramo sistemsko rešiti, npr. za kooperante preko organizacij (tako je že večinoma vpeljana). Kooperantov je okoli 20 % vseh čebelarjev; ti imajo preko 80 % vseh ekonomskih panjev. Druge čebelarje naj bi oskrbovali preko društev in preskrbovalnih organizacij.

Drugo žgoče vprašanje je dodelitev bencinskih bonov za oskrbovanje čebel. Sprejeli so naš predlog, da bo letos dobil čebelar glede na število panjev večje količine bonov, in sicer:

od 10—19 panjev 10 litrov

od 20—49 panjev 20 litrov
od 50 in več panjev 30 litrov.

Do teh količin so upravičeni vsak mesec (všteta sta še mesec marec in oktober). Za prevoze na pašo ostanejo iste količine kot lani.

Seveda bomo oskrbovali čebele in prevažali, če bomo imeli naseljene panje. Varoza neusmiljeno uničuje čebele v nekaterih drugih republikah. Izgubili so npr. v Vojvodini in Srbiji in na posameznih območjih Hrvaške tudi po 50 in več % panjev. V Sloveniji bolezen za zdaj še ni dosegla takšnega razmaha. Naša društva ocenjujejo, da je pozimi propadlo od 2 % do največ 10 % panjev. Seveda so v teh % čebelarji, ki so izgubili vse ali skoraj vse čebele. Velika večina čebelarjev in društev se zaveda poglobnega delovanja čebeljega »okupatorja« in se lotevajo vseh mogočih ukrepov, od biološkega do kemičnega zatiranja varoe. Imamo pa še čebelarje, predvsem starejše, ki pravijo, da so čebele v tisočletjih od svojega nastanka imele različne zajedalce, pa so vzdržale. Ostale so tiste, ki so vzdržale in se hitro razmnožile. Tako naj bi bilo tudi z varozo. To je nevarna igra. Z izgubo čebel nastajajo milijardne škode, ki jih nikjer ne vpisujemo. Zato se moramo z vso resnostjo boriti proti nevarni nadlegi, ki povzroča veliko skrbi, dela in stroškov vsem čebelarjem. Vsa društva morajo skupno z ustreznimi organi imeti pregled o tem, kdo, kje in koliko ima naseljenih panjev. Pri vseh občinskih zvezah in društvih bi morali imeti komisije za zdravstveno varstvo čebel. V njih naj bodo predstavniki vseh društev in družin na območju občine in veterinarji. Napraviti bi morali načrt biološkega in kemičnega zatiranja varoze in z njim seznaniti vse čebelarje, ki bi morali ukrepati po teh načrtih. Starejšim čebelarjem naj pomagajo drugi čebelarji. Pri vseh teh akcijah imajo izredno pomembno vlogo čebelarski pregledniki, ki jih imamo že preko 600. Za nove tečaje se je pri-

javilo še 70 čebelarjev. Povsod tam, kjer delujejo tako, kot navajam v poročilu, obvladujejo varozo brez večjih posledic. Imajo vedno dovolj zdravil, ne dela vsakdo, kakor bi se mu zljubilo. Zavedajo se, da delajo s strupi, ki učinkujejo na varoo a so nevarni za čebele, čebelje pridelke in s tem tudi za ljudi. Zato moramo delati z njimi natančno po navodilih izdelovalcev zdravil in veterinarske službe.

Tudi naša Zveza in njeni organi bodo aktivni pri spopadanju z varozo. Natisnili smo dvojno tretjo številko Slovenskega čebelarja, vsebinsko naravnano na zatiranje varoze. Ta številka Slovenskega čebelarja je bila tako kot leta 1980 izredno ugodno sprejeta pri naših čebelarjih. Omenim naj, da smo jo sofinancirali iz tiskovnega sklada. Stroškov smo imeli s to številko kar 604.340 din, navadno pa nas stane številka 260.000 din. V Slovenskega čebelarja pišejo čebelarji o svojih izkušnjah z varozo, kar spodbuja k učinkovitemu zatiranju te bolezni. Poleg tega tudi krepi zaupanje v lastno delo in delo strokovnjakov na tem področju.

Odveč je še posebej poudarjati, kako pomembno je strokovno usposabljanje čebelarjev. To delo temeljito opravljam, ves čas delovanja naših društev. Številna predavanja, praktični prikazi, strokovne ekskurzije in druge čebelarske prireditve bodo tudi letos v naših organizacijah. Precejšnje zanimanje je tudi za začetniške in nadaljevalne tečaje, ki jih prirejajo nekatera društva in naša Zveza. Za take tečaje je zlasti zanimanje pri mlajših čebelarjih. Letos bomo organizirali tudi posvetovanje predavateljev med zimsko sezono.

Naša Zveza bo v jeseni priredila posvetovanje in razstavo na Gospodarskem razstavišču. Na IO ZČDS smo se dogovorili, da bo posvetovanje samo en dan. To je bila želja tudi čebelarjev iz severovzhodne Slovenije. Del posvetovanja bomo posvetili spominu naših velikih čebelarjev, 250-letnici

rojstva Antona Janše in 200-letnici smrti P. P. Glavarja. Posebej bomo govorili tudi o moralnoetičnih vprašanjih, ki se postavljajo v našem čebelarstvu. Seveda bo tudi poseben poudarek na zdravstvenem varstvu čebel. Skratka, nadaljevali bomo tradicijo teh posvetov. S pomočjo društev bomo skušali pridobiti še več razstavljalcev na razstavi. Razstava bo obeležena tudi s spominom na A. Janša in P. P. Glavarja.

Še bolj moramo razširiti čebelarske krožke po šolah; deluje jih preko 120. Letos bomo priredili tekmovanje krožkov v Kopru, kar naj bi spodbudilo razširitev krožkov na tem območju.

Precej bližje smo ustanovitvi posebne oddelka za čebelarstvo pri kmetijskem inštitutu Slovenije. Ne moremo si misliti sodobnega čebelarstva brez znanstveno raziskovalnega dela. Ustanovitvi dajemo vso podporo. Izvršni odbor je ponudil tej ustanovi prostore v svojem vzrejnem centru pod Rožnikom. Tako bi ta center služil za znanstveno raziskovalno delo in izobraževalne namene naše Zveze. Letos smo zamenjali vse AŽ panje, tako da bomo čebelarili in učili začetnike na panjih, ki so predloženi za standardizacijo.

Pred našo čebelarsko organizacijo je zahtevna naloga v zvezi s pašnim katastrom. Že smo v veliki zamudi, ker ne bomo opravili te naloge v določenem roku. IO je ocenil, da je to prezahtevna naloga za amaterske organizacije; enako menijo tudi v naših društvih. Poleg tega lahko pride tudi do zapiranja pasišč, kar bi bila velika gospodarska škoda in bi bilo povod za številne prepire med čebelarji. Zato smo se dogovorili, da letos opravimo popis vseh čebelarstev in pripravimo tudi geodetske karte za območja najvažnejših apasišč: akacija, kostanj, gozdna paša. Pri izdelavi pašnega katastra bodo morali sodelovati tudi razni strokovnjaki in dobri poznavalci pašnih razmer. Zajeli bi šir-

še območje in se izognili raznim zapletom.

Na današnjem zboru moramo spregovoriti tudi o nekaterih organizacijskih vprašanjih. Čas je, da organizacijsko bolj poenotimo našo organizacijo, da povsod uresničimo sklepe, ki so bili sprejeti leta 1978. Takrat je bilo dogovorjeno, da bomo imeli povsod občinske zveze ali občinska društva. Še danes nimamo povsod takih organizacij. Popolnoma odveč je utemeljevati tako organizacijo. Znano nam je vsem, da se v občini dogaja marsikaj, kar je zanimivo za čebelarske organizacije. Zelo pomembni so občinski načrti; tam so intervencijski skladi in še kaj. Mi želimo biti ne samo zraven, temveč vključeni v te načrte. Odločimo se danes, da bomo v vseh občinah povezali vse delujoče čebelarske organizacije: društva ali družine.

Na novembrskih regijskih posvetovanjih so govorili tudi o regijskem povezovanju. Večina regij nima medobčinskih zvez (razen v Celju in Mariboru). V drugih regijah je prevladovalo mnenje, da ne bi ustanavljali zvez; zavzemali so se za čebelarske regijske svete. V teh svetih bi bili predsedniki in tajniki občinskih zvez ali društev ter člani IO ZČDS. S tem bi bila boljša povezava v regiji in neposreden pretok informacij med ZČDS in društvi ter nasprotno.

S sprejemom novih pravil ZČDS so ponekod, npr. v celjski regiji, nastali problemi v zvezi z volitvami delegatov za naš občni zbor. Doslej so občinske zveze ali društva volila določeno število delegatov. Za današnji zbor imajo svoje delegate vsa registrirana društva, družine in zveze. Lahko pa ima več članov skupnega delegata, kar so zaradi manjših potnih stroškov v precejšnji meri izkoristili. Menimo, da naših pravil ne bi bilo treba spreminjati. Vsi naši člani imajo pravico do svojega delegata, lahko pa v svojih pravilih določajo način zastopanja na občnem zboru Zveze.

Se nekaj besed o financiranju naše Zveze. Delegati so dobili finančni načrt za leto 1984 in predlog za članarino za leto 1985. Finančni načrt je zelo skromen. Sredstev imamo komaj toliko, da bomo poravnali minimalne administrativne in strokovne stroške. Zelo na tesnem bomo tudi pri Slovenskem čebelarju. Ne moremo predvideti, kaj se bo zgodilo s cenami do konca leta. Z izdajo Slovenskega čebelarja smo imeli letos dodatne stroške s tiskanjem dvojne tretje številke, kar smo delno poravnali tudi iz tiskovnega sklada. Kolikor bodo še znatno poskočili tiskarski stroški (lani so za 45 %) bomo primorani v skrajni sili tiskati eno številko manj. Povišanje letošnje članarine ne pride v poštev. Še težje je načrtovanje za leto 1985. IO ZČDS je menil, da nimamo stvarne podlage za določanje članarine za leto 1985. Predlaga, da skupščina pooblasti IO za določitev članarine. IO naj bi pravočasno sprejel sklep pred prihodnjimi občnimi zbori društev. Žal ne gre drugače.

Delo naše Zveze bo tudi letos potekalo preko raznih organov Zveze in v neposrednem stiku s člani. Komisije bodo delovale v okviru finančnih možnosti. Računati moramo, da vsi delamo neprofesionalno. Za strokovno in administrativno delo imamo zelo malo stalnih delavcev, le dva, in pet pogodbenih delavcev. Tudi letos bomo pred občnimi zbori organizirali po regijah delovne sestanke s predsedniki društev in zvez. Po splošni oceni so bili sestanki lanskega novembra uspešni in zaželjeni.

Naša tradicionalna čebelarška organizacija ima dolgoletne organizacijske in strokovne izkušnje. Združujemo se, da s skupnimi močmi bolje čebelariamo, kar je še posebej pomembno pri pospeševanju in izobraževanju ter pri zdravstvenem varstvu. Vedeti moramo tudi, koliko nas je in kakšni smo. Doslej nismo imeli kakih posebnih podatkov, tega ni imela niti statistika. Letos smo podatke zbrali na podlagi

dogovora na posvetovanjih od večine članov s posebnim vprašalnikom. Precej društev in občinskih zvez je to vzorno napravilo. Iz tega je razvidno, da so čvrsto organizirane. Vseeno imamo še precej organizacij, od katerih nismo dobili nikakršnega odgovora, da nam bodo npr. poslali to skupaj z drugim gradivom občnega zbora in pobrano članarino. Obstoječi vprašalnik bomo morali še nekoliko izpopolniti. Npr. s podatki o posledicah varoze itd. Ne gre za nobeno prenapeto birokracijo; gre za podatke, ki jih mora imeti vsako društvo in zveza. To naj bo naša »osebna legitimacija« za nas same in predstavitev naši javnosti.

Po nepopolnih podatkih je v 208 društvih in družinah ter v 19 občinskih zvezah in treh medobčinskih zvezah včlanjenih 8707 članov (število članov se je povečalo za 480), ki imajo 133.460 ekonomskih panjev, od tega je 2 % nakladnih, 98 % pa listovnih panjev. Poleg tega imajo še 6356 rezervnih panjev. Po oceni je bil pridelok medu 11–12 kg na panj. Neorganiziranih čebelarjev je 25,5 odstotkov, kar je zelo različno po društvih. Imajo 117 čebelarskih krožkov. Čebelarskih preglednikov je 480. Društva imajo 39 praporov in 11 čebelarskih domov. Za zadnje podatke manjkajo poročila iz 64 društev.

Ob tej priložnosti se v imenu IO zahvaljujem vsem organizacijam, ki so vestno poslale podatke. Grajam pa tiste, ki se ne zmenijo za take stvari, ki so še kako potrebne za vsako, kolikor toliko dobro organizacijo. Tudi delegati naj pobrskaajo doma, kam so založili vprašalnik.

Danes bomo izvolili nov IO, NO in častno razsodišče. Praktično gre bolj za formalni del volitev. Kandidati so bili predlagani po regijah; določili smo se za zaprto listo na občnem zboru. Vsi kandidati so znani in ugledni čebelarji in čebelarke, tako da imamo popolno jamstvo, da bodo tudi IO, NO

in častno razsodišče nadaljevali dosedanje delo ter vložili svoje znanje in sposobnosti v napredek slovenskega čebelarstva.

Na koncu se še posebej zahvaljujem dosedanjim članom vseh organov Zveze, zlasti IO in NO za nadvse požrtovalno delo, ki so ga opravljali vestno in smo bili dejansko kot skupna družina. Želim jim obilo uspeha pri čebelarjenju in tudi v raznih čebelarstvih organih.

Po poročilu predsednika ZČDS je tov. Ludvik Krese v poročilu nadzornega odbora poudaril, da je bilo poslovanje Zveze, v skladu z zakonskimi določili in sklepi organov, racionalno in predvsem v duhu stabilizacije. Na koncu poročila je poudaril, da bo potrebno zaradi velikih podražitev občutno povišati članarino za leto 1985, ker se lahko dogodi, da bo Zveza že v letošnjem letu poslovala z izgubo. Poslovanje v letu 1983 je bilo zaključeno z minimalnim pozitivnim saldrom. Predlagal je skupščini, da potrdi zaključni račun za leto 1983, sprejme način dohodkov in odhodkov za leto

Pravilnik o podeljevanju nagrad iz sklada P. P. Glavarja je delegatom predstavil tov. Matija Božič

Predstavniki Hp Medex tov. Boris Slavec je pozdravil udeležence skupščine in odgovoril na nekatera vprašanja iz diskusije

1984, pooblasti IO ZČDS, da določi višino članarine za leto 1985 in da razrešnico predsedniku in članom ZČDS.

Po poročilih je bila razprava, v kateri je sodelovalo več delegatov.

Največ delegatov je obravnavalo probleme v zvezi z zatiranjem čebeljih kužnih boleznih in splošna ugotovitev je bila, da pri ukrepih za zatiranje varoze ponekod še vedno vlada zmeda, saj veterinarske organizacije in čebelarji neenotno razlagajo predpisane ukrepe. Zato čebelarji negotujejo. Kot primer naj navedemo izjavo delegata ČD Maribor, ki je poročal, da mariborska veterinarska inšpekcija ne ukine zapore zaradi varoze že tretje leto, čeprav čebelarji že od vsega začetka čebele zdravijo. Delegati iz Celja so predlagali, naj se delovni program ZČDS dopolni tako, da se organizira poseben sestanek s pristojnimi republiški organi in jih seznaniti s čebelarstvom problematiko in še posebej o problemih z varozo. Zaradi dragih zdravil naj bi zaprosili za sredstva za nabavo zdravil za zdravljenje varoze. Tako bi lahko rešili marsikatero družino, ki je sicer zapisana propadu. De-

Predstavnik Kmetijskega inštituta Slovenije je seznanil delegate s pripravami za ustanovitev čebelarkega oddelka na inštitutu

legati so poudarili tudi, da se ekonomski položaj čebelarjev poslabšuje zaradi izredno hitrega naraščanja cen repromateriala in drugih stroškov. Menili so, da je razlika med odkupno in maloprodajno ceno medu in drugih čebeljih pridelkov pretirano velika in to seveda na škodo čebelarja. Tudi varoza namreč znatno vpliva na slabšanje ekonomskega položaja čebe-

Delegatka Minka Zupančič iz Krškega je delegate pozvala naj podprejo prizadevanja mladih pri raziskovalnem delu na področju čebelarstva

larstva zaradi dodatnega nakupa dragih zdravil in dela. Delegat iz Mozirja je poudaril, da bi pri določanju odkupnih cen čebeljih pridelkov morale sodelovati tudi čebelarke organizacije. Predlagal je tudi, naj ZČDS razmisli in predlaga ustanovitev poslovne skupnosti za čebelarstvo. Prav tako je postavil vprašanje, zakaj še vedno dovoljujejo uvoz medu, saj vemo, da deviz primanjkuje celo za najnujnejše stvari, kot so zdravila in repromaterial. Uvoz medu bi morali močno omejiti, za kar naj bi se predvsem zavzemala ZČDS.

Delegat iz Žalca Anton Rozman je obravnaval predvsem probleme v zvezi z organiziranostjo čebelarke organizacij in predvsem opozoril na tendence, da medobčinske organizacije posegajo v pristojnost občinskih organizacij in jim omejujejo aktivnost in samostojnost. Predlagal je tudi, da v našem glasilu objavljamo več tujih izkušenj v zvezi z varozo, tehnologijo čebelarstva in biologijo čebelje družine.

Po razpravi so delegati prejeli zaključni račun ZČDS za leto 1983, delovni program ZČDS za leto 1984, finančni načrt za leto 1984 in sklep, da skupščina pooblašča IO ZČDS, naj na eni od prihodnjih sej določi višino članarine za leto 1985. Nato so delegati izglasovali razrešnico predsedniku in vsem organom ZČDS.

Predsednik kandidacijske komisije je nato prebral imena kandidatov za nove organe ZČDS. Za predsednika ZČDS je bil ponovno predlagan dosedanji predsednik Andrej Petelin za dobo dveh let.

Delegati so soglasno izvolili nov IO ZČDS, ki je sestavljen po regijskem načelu. Novi člani IO so: Franc Gradišar, Stane Sadar, Dušan Švara, Vinco Krajnik, Severin Golmajer, Venče Tinta, Stojan Droč, Ernest Margon, Miha Burger, Minka Zupančič, Marjan Skok, Ivan Hriberšek, Andrej Jernej, Franc Kolenc, Rudi Pen, Albert Benkovič, Koloman Korpič in

Janko Belec. Za novega predsednika ZČDS so tudi soglasno izvolili tov. Andreja Petelina. Izvolili so tudi nov nadzorni odbor in častno razsodišče. V imenu izvoljenih članov organov ZČDS se je delegatom zahvalil tov. Andrej Petelin za izkazano zaupanje.

Matija Božič je nato prebral obrazložitev predloga za preimenovanje sklada A. Janše v sklad P. P. Glavarja. IO ZČDS je namreč menil, da bomo tako dali priznanje P. P. Glavarju, katerega obletnico smrti slavimo letošnje leto. Delegati so sprejeli sklep o spremembi naziva Skalada in pra-

vilnik o podeljevanju nagrad iz sklada P. P. Glavarja. Po odgovorih na delegatsko vprašanje ČD Ptuj je skupščina zaključila svoje delo.

Lahko ugotovimo, da je bilo delo skupščine uspešno kljub velikemu številu problemov, ki tarejo naše čebelarstvo in katerim bi morali delegati verjetno posvetiti več časa in predlagati konkretne rešitve. Vendar, če bo novi izvršni odbor uresničil sprejete sklepe in pobude iz razprave, bo narejeno mnogo, še posebno glede na skromna sredstva, ki jih ima Zveza na razpolago.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JULIJU IN AVGUSTU

JOZE GRABRIJAN

Muhasta pomlad je mimo. Leto se je nagnilo v drugo polovico. Čebele so na vrhuncu razvoja. V juliju se v glavnem pokaže letina, čebele pa prineso in poplačajo čebelarjev trud. Redko se paša zavleče v avgust. V juliju smo torej v pričakovanju dobre ali manj dobre paše. V avgustu pa je že začetek priprav za novo gospodarsko leto. Zato vam tudi pišem v tem smislu. V juliju so čebele na vrhu razvoja, ki so ga dosegle na kostenjevi, travniški in gozdni paši.

Pri pregledih čebeljih družin skrbimo za obnovo satja, lepo, novozgrajeno satje pomikamo v sredino plogodišča, staro, slabše, pa proti kraju in končno v medišče. Naj spomnim, da matica zaleže satje šest do sedemkrat v enem letu, zato je satje v drugem letu že malo temno, tretje leto pa že močno temno in takšno čestokrat vzrok slabega razvoja in bolezni.

Ta mesec še lahko vzredimo nekaj mladih matic. Predvsem pa skrbimo, da izrojenci, roji in narejenci ne pridejo ob matico. Če pa do tega pride, da pravočasno ukrepamo.

Če nam čebelja družina izroji, pride do prenehanja zaleganja, del družine se odseli z rojem; tak panj lahko na-

mesto matične rešetke pregradimo in v medišče vsadimo roj ali narejenca. Žrelo označimo tako, da z risalnim žebličkom pritrdimo listič ali damo na brado kamenček ali drug predmet, da si to mlada matica zapomni in ne zgreši panja. Podobno je dobro označiti tudi druge panje, kjer pričakujemo, da bo šla mlada matica na praho. Tako v medišču vzgojeno matico pozneje porabimo drugje, družini pa združimo in imamo zanesljivo močno družino za prihodnje leto.

Matico čaka na prahi več sovražnikov: ptiči, sršeni in podobno. Tako se mnogokrat matica izgubi in družina je obsojena na propad, če čebelar ne ukrene pravočasno vse potrebno. Po uspešni prahi začne mlada matica po nekaj dneh zalegati. Čebele to čutijo in hite čistiti in pripravljati celice za bodoče gnezdo. To lahko opazimo; celice so lepo očiščene, umaknjen je med in obnožina. V nekaj dneh je gnezdo zaleženo. Vendar je ob dobri paši to gnezdo hitro premajhno. Pokrito medeno satje pa je v napoto mladi matici in jo ovira, da ne more širiti gnezda po svoji zmogljivosti, zato mora tu spet priskočiti na pomoč čebelar, da umakne medeno satje.

Drugače je pri roju; tu ni strahu pred zalogo hrane, ampak nasprotno; pride lahko do pomanjkanja hrane; v brezpašni dobi matica zmanjša obseg zaleganja. Čebele pa prenehajo graditi satje. Tu mora čebelar nastopiti z izdatnim dokrmeljevanjem.

Če čebelarstva ne želimo povečevati in želimo roj vrniti, lahko storimo tako, da proti večeru roj iztresemo na rjuho. Poiščemo matico in jo odvzamemo. Lahko pa pobereмо tudi z nekaj čebel, dve ali tri zajemalke in jih vsadimo v Zandrov prašilček ali štirisar in si tako vzgojimo matico. Preostale čebele pa se vrnejo v izrojeni panj.

Mlada matica, še neoplojena je nekaj časa po oploditvi še plaha in ob pregledu beži, dostikrat tudi iz sata na steno panja. Zato je ukrepanje s tako matico bolj problematično. Dosti lažje je, če je mlada matica že zalegla nekaj satov. Takrat je že umirjena in ta čas je bolj primeren, da lahko najbolj uspešno menjamo in dodajamo matice. Takrat si tudi zapišemo podatke o matici, kvaliteto zaleganja in druge posebnosti o matici. Pri narejencu ali izrojencu, kjer je v panju zalega od prejšnje matice, mlada matica čaka, da se prej zaležena zalega v celoti izleže in šele nato začne zalegati.

Tudi čebele same raje sprejmejo matico, če v panju ni nobene zalege. Bolj pa je uspešen način dodajanja matice s pridružitvijo družine z mlado matico. To je najbolj uspešno, če damo dodano družino v medišče, matično rešetko pa prekrijemo s časopisnim papirjem. Čebele papir pregrizejo in se združijo.

Družina z mlado, oplojeno matico začne kmalu odganjati trote, kar je zanesljivo zunanje znamenje, da je z družino vse v redu. Če pa trotov ne odganja, pa bodimo pozorni, nekaj ni v redu.

Avгust mesec posega v novo gospodarsko leto. Začne se iskanje paše, gozdne, žepkove, na otavi, posebno na

beli detelji, ajdi z željo, da bi nabrale vsaj zimsko zalogo, če ne kaj več, da bi matice obilo zalegale, da bi bilo treba čim manj krmiti. Če smo to našli, ali se nam je to posrečilo na stalnem mestu, začne družina nositi medicino okoli gnezda. Dostikrat pride do tega, da z zalogo zmanjšajo prostor matici, da ta ne more zalegati po svoji zmožljivosti. Tako se zgodi, da družina v jeseni ni dovolj številna, kot bi lahko bila, kar pride spomladi še bolj do izraza. Zato je nujno, da čebelar ukrene vse potrebno in doda ob gnezdu lepe prazne sate. S tem ukrepom mnogo vplivamo na moč družine v jeseni, pozimi in prihodnjo spomlad.

Če pa v naravi ni paše, moramo čebele krmiti in jim ta čas dajati manjše, bolj pogoste obroke, da imajo čebele občutek paše. Tako bo matica obilo zalegala in družina bo imela mnogo mladih delavk.

V brezpašni dobi lahko pride do ropanja. Zato skrbimo, da do tega ne pride. Predvsem pazimo, da ne razlijemo sladkorne raztopine, medu, ali da ne pustimo medenega satja. Plen roparic so navadno slabiči in brezmatične družine. Če pride do ropanja, se nam rado zgodi, da pride do najhujšega: roparice so najhujše prenašalke bolezni, predvsem hude gnilobe. Če že pride do ropanja in to pravočasno opazimo, napadeni panj zapremo in ga odpremo od zadaj, da ima družina zrak. Drugim sosednjim panjem pa žrela pripremo, da gre skoz samo po ena čebela. Kajti roparice bodo navalile na sosednje panje. Če pa je ropanje dobilo večji obseg, pa žrela v celoti zapremo in damo zrak od zadaj.

Oskrbeti je treba čebele z vodo. Če imajo čebele v bližini stalno vodo, ponoči pa je na rastlinju obilo rose, je skrb za vodo odveč. Če pa smo s čebelami v kraju brez stalne vode, s sušo, brez rose, pa čebele močno trpe pomanjkanje vode, kar jim zelo krajša življenjsko dobo. Naj povem lanski primer iz Stružnice. Nekaj čebelarjev

nas je tja zapeljalo čebele, ker je gozd kazal pokapano podrast in obetali smo si, da bo kaj hojevca; tudi javor je medil. Zjutraj, ko se je danilo, sem vstal in hodil po nepokošeni travi, toda obutev je bila suha, kot bi bilo ob treh popoldne. Nobene rose ni bi-

lo. To mi je dalo misliti, da tudi hojevca ne bo. Napravili smo napajališče in čebele so nosile več kot en liter na vsak panj dnevno. Tako smo kmalu po nekaj dneh krenili dalje iskat boljšo pašo, ki pa je tokrat nisimo našli.

KAKO BOMO PREPROSTO VZREJALI MATICE ZA DOMAČO UPORABO

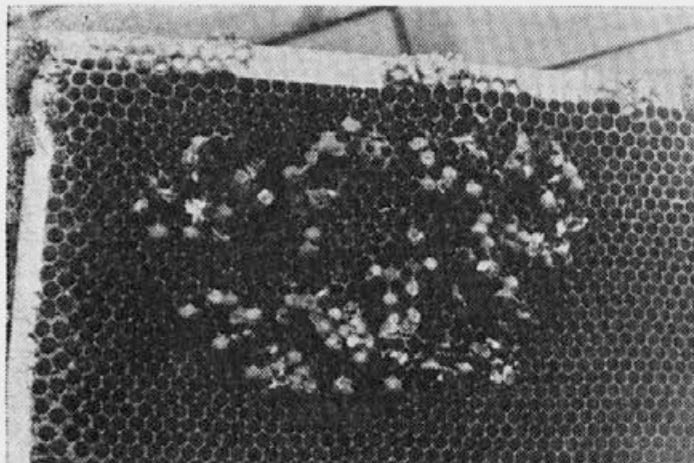
FRANC KOLENC

Že davno je ugotovljeno, da je mlada matica v drugem letu starosti najplodnejša in tako so dane možnosti, da je čebelja družina številčno močna ter sposobna izkoristiti vsako pašo. Take čebelje družine se ločijo od drugih in od njih točimo največ medu. Zaželeno je, da imamo v svojih gospodarskih panjih mlade matice, to je take, ki smo jih prejšnje leto vzgojili iz odbranih čebeljih družin. Vemo tudi, da čebelje družine z mlado matico navadno v drugem letu ne rojijo, bolje prenašajo razne bolezni in so odpornejše in dajejo večji pridelek. Posebno zdaj, ko je celotna Slovenija okužena z varoo, bomo morali bolj skrbeti za vzrejo matic in skrbeti, da v panjih ne bomo imeli več let starih matic. Proti varoi moramo dvakrat letno obvezno dimiti z določenimi zdravili, pri tem pa stare matice težje prenašajo večkratno dimljenje in se zgodi, da jih več pri jesenskem dimljenju umre. Zaradi tega ne moremo več čakati, da bi čebelje družine po naravni poti z rojenjem ali preleganjem zamenjale stare matice za mlade.

Poznamo strokovno vzrejo matic, ki jo opravljajo strokovno usposobljeni čebelarji, vzrejevalci matic, poskrbijo za oploditev z odbranimi troti na plemenitih postajah ali pa odbirajo samo material za vzrejo matic, trotov pa ne kontrolirajo. Take matice lahko čebelar kupi pri vzrejevalcu in nato po posebnem strokovnem postopku

zamenja staro matico v gospodarskem panju. Vsi čebelarji ne zamenjujejo na ta način, posebno ne tisti z manjšim številom panjev in zato prepustijo čebelje družine, da po naravni poti z rojenjem ali preleganjem zamenjajo matico. Ker je tak način čebelarjenja zdaj v dobi pohoda varoe obsojen na propad, bomo morali načrtno zamenjavati stare matice z mladimi in uporabljati tudi preproste načine vzreje matic za domačo uporabo. Če smo ugotovili, da je matica v drugem letu najplodnejša, da v tem letu navadno ne roji, da prenese zdravljenje proti varoi, da je odporna proti drugim boleznim, potem moramo skleniti, da bomo vsako leto v drugem polletju zamenjali matico v gospodarskem panju z mlado, vzgojeno v tekočem letu.

Mlado matico lahko vzgojimo sami na več preprostih načinov, ki pa so deloma odvisni še od tega, kako čebelarimo, na primer če čebelarimo na stalnem mestu ali če prevažamo in se tako prilagodimo pašnim razmeram. Če na primer vemo, da bomo postavili čebele določenega datuma na odlično pašo ali če na stalnem mestu vemo za čas dobrega medenja, lahko nekaj dni pred pričetkom paše omejimo stari matici prostor tako, da se čebelja družina počuti brezmatična in ji v tem času vstavimo goden matičnik; te kupimo pri Medexu v Ljubljani ali pa jih pripravimo sami.

Nekvalitetno
oplojena
matica lahko
kmalu začne
zalegati samo
neoplojena
jajčeca iz katerih
se lahko izležejo
samo troti

Godni matičniki za presajanje, stari od 12 do 15 dni, so lahko v čebelji družini, ki nagonsko prelega staro matico ali pa jih je še več v čebelji družini, ki se je odločila za rojenje. Mi bomo uporabljali matičnike iz čebeljih družin ali čebelje družine, ki smo jo načrtno pripravili do rojenja s tem, da smo jo ob paši še dodatno krmili in ji nismo širili prostora v panju. Taka odbrana čebelja družina se bo zaradi utesnenosti odločila za rojenje in bo nastavila od 8 do 20 matičnikov. Družina bo živelja v izobilju, ličinke bodočih matic bodo dobile obilo matičnega mlečka in bodo tako dorasčale ob obilju hrane. Take matice so navadno dolgožive in posebno rodovitne. S tako pripravljenimi rojevimi matičniki, ki so že pokriti in stari od 12 do 15 dni, lahko pripravimo preproste prašilčke ali pa jih vstavimo direktno v gospodarske panje tako, da smo gospodarskim panjem prej odvzeli stare matice in jih dali v rezervo v panjiče na 4 sate ali pa jih za nekaj dni prestavili v medišče AŽ panja tako, da smo pokrili matično rešetko in odprli malo žrelo v medišču. Čebele v plodišču se počutijo brezmatične in bodo po nekaj urah sprejele pokrit matičnik, ki ga vsadimo v sredino sata, kjer je še nepokrita čebelja zalega. Po petih

dneh kontroliramo sat z vsajenim matičnikom, da ugotovimo, če se je mlada matica izlegla ali pa tudi, če so ga čebele uničile in nastavile zasilne matičnike. Če se je mlada matica v redu izlegla, pustimo panj pri miru do pričetka zaleganja mlade matice. Nato staro matico, če jo imamo v medišču, stisnemo ali pa damo v panjič na 4 ali več satov, da jo prezimimo kot rezervno družinico. Če pa ugotovimo, da čebele v plodišču matičnika niso sprejele, da so ga uničile in nastavile zasilne matičnike, zadevo ponovimo tako, da uničimo vse zasilne matičnike in nato vstavimo ponovno pokrit matičnik. Zdaj v plodišču ni več jajčk ali do 4 dni starih ličink in čebele zanesljivo sprejmejo dodan in vsajen matičnik. Nadalje ravnamo enako kot pri prvem vsajenju matičnika.

Boljši in primernejši način vzreje mlade matice iz rojevih matičnikov je, če napravimo majhne panjičke — prašilčke na dva, tri ali štiri sate, ki jih izdelamo sami. V tak prašilček vstavimo na sredino sat s pokritim matičnikom in čebelami in dodamo še sat ali dva z medom in čebelami. Prašilček odnesemo vsaj 3 do 4 km od čebelnjaka. Navadno ga odnesemo h kolegu čebelarju v njegov čebeljak. Tam se matica izleže, oplodi in prične zalegati. Ko zaleže dva sata, ga lahko

dodamo katerikoli čebelji družini v gospodarskem panju, ki smo mu vsaj tri ure prej odvzeli staro matico. Dodamo lahko tudi samo mlado matico tako kot dodajamo matico, ali pa celotno družinico. Celotno družinico z mlado matico dodamo na kraj plodišča, tako da odstrani iz plodišča en sat več, kot jih ima prašilček. Izpraznjen prostor dobro pokadimo z dimom, da se iz tega dela odstranijo čebele; nato dodamo ob steno vse sate iz prašilčka, kot zadnji pregradni sat pa vstavimo dobro zmočen prazen sat. Panj nato zapremo, čebele se bodo lepo združile in sprejele mlado matico.

Kar zadeva vsajevanje godnih matičnikov, je zanesljiv način tak, da vsajeni matičnik za nekaj dni zavarujemo z žično mrežico, ki jo napravimo sami tako, da iz žične mrežice, enake, kot je na zadnjih okencih panja, izoblikujemo žično mrežico enake

velikosti, kot je škatlica vžigalic. Mrežica je po vrhu in na vseh štirih straneh. Ko matičnik vsadimo, ga pokrijemo s pripravljeno mrežico tako, da jo pritisnemo na sat. Matičnik je za določen čas zavarovan in ko se matica izleže, čebele ob strani pripravijo izhod za matico in s tem se ognemo morebitnega uničenja matičnika takoj, ko smo ga vsadili in dokler čebele ne sprejmejo tujka. Sprejmejo ga navadno po nekaj urah in kasneje pripravijo izlezeni matici izhod. Čebelar nato čez kakih 5 dni kontrolira vsajeni matičnik, če je matica pravilno izležena in če je že osvobodena. Če je še v mrežici, mrežico odstrani in mlada matica zagospodari v panju.

Vsem čebelarjem priporočam, da glede na sedanje pogoje čebelarjenja ob navzočnosti varoe, vsako leto zamenjamo staro matico z mlado. Le tako bomo še naprej uspešno čebelarili.

MEDNARODNI SIMPOZIJ O VAROZI V SPLITU

Poslovno združenje za čebelarstvo Jugoslavije, SPOJ ter s sodelovanjem turistične agencije Union Dalmacija turist iz Splita bodo organizirali mednarodni simpozij o varozi. Simpozij bo v Splitu in organizatorji pričakujejo 400 znanstvenikov ter 1500 čebelarjev z vsega sveta. Simpozij bo trajal tri dni in to od 30. septembra do 2. oktobra 1984. Razpravljali bodo o biologiji Varroe Jacobsoni, uničevanju Varroe j. in o proizvodnji sredstev za njeno uničevanje.

Uredništvo

OBVESTILO

Čebelarje, ki želijo pripeljati čebele na jelkovo pašo na območje Čebelarskega društva IG prosimo, da se za stojišča obrnejo na poverjenike:

- BERNARD Franca, Tomišelj 49 za širše območje Tomišlja
- OBLAK Toneta, Strahomer 20 za območje vasi Vrbljene in Strahomer
- MAČEK Antona, Iška vas 40 za območje KS Iška vas.

Navodila glede izvajanja pašnega reda vam bodo posredovali navedeni poverjeniki.

ČEBELARSKO DRUŠTVO IG
Izvršni odbor

ČEBELARJI ZGORNJE SAVINJSKE DOLINE

Letos bo delala v okviru študentskega raziskovalnega tabora tudi čebelarska skupina. Izdelala bo karto čebeljih stojišč in raziskovala razvitost čebelarstva na tem področju. Prosimo vse čebelarje za sodelovanje.

Organizacijski odbor

OBČASNA NE RAVNO RAZVESELJIVA STANJA V NAŠEM ČEBELARSTVU ŠE NE POMENIJO, DA ZVONI NAVČEK ČEBELARSTVU

MARTIN MENCEJ

Odkar se človek zaveda samega sebe, spremljata ljudi in posameznika pesimizem in razočaranje enako kot optimizem in upanje. Čebelarji nismo izvzeti. Plima in oseka v čebelarjenju si sledita ves čas naše čebelarstve dejavnosti in ne naključno. Stari in tudi izkušeni čebelarji so začetnikom radi zatrjevali, da je čebelarstvo ena najbolj tveganih zvrsti narodnega gospodarstva. Novejše pridobitve in dognanja pa so pokazala, da tiči v tem le delna resnica. Letošnjo pomlad pa je pesimizem zarezal med čebelarje že v takšno širino in obliko, da odmeva že kar panično. Ali opravičeno?

Osemdesetletni kmet z območja mokriških jas ni je pred nekaj leti zatrjeval: »Ja, s čebelarjenjem gremoh koncu. Včasih je bilo vse drugače. Skoraj pri vsaki drugi hiši je bil čebelnjak, danes pa sem ostal sam. Če bi iskal pri čebelah samo dobiček, bi že zdavnaj opustil čebelarjenje. Nekdaj smo zagotovo točili vsaj po ajdovi paši. Ob cvetenju ajde so čebele letale nad našimi glavami, kot da so ponorele; kazalo je, kot da so vse družine izrojile. V jeseni pa so si naše ženske naložile kranjiče z napolnjenimi sati in šle na Ig, kjer je bil čebelarški semenj. Danes pa z ajdovo pašo ni nič; ostane nam samo še hoya, ki pa zamede, kadar se ji zdi. Z našim čebelarjenjem je konec, pa naj čebelarim v kranjiču ali pa v AŽ panju...«

Tako tudi kmet na Dolenjskem iz okolice, kjer je čebelaril P. P. Glavar. Čebele so na njegovi kmetiji prehajale iz rodu v rod. V globokem prepričanju zatrjuje: »Čebelarjenju je pri nas odzvonilo. Žal sem poslednji na naši kmetiji s čebelami. Kako tudi ne, saj kar naprej nosim na hrbtu brizgalno,

napolnjeno s strupeno tekočino. Če ne pustimo drugim mrčesom in žuželkam do življenja, potem tudi čebele ne morejo uspevati. Meni nenehno propadajo, letos pa je stanje naravnost porazno.«

In končno še visokokvalificirani intelektualci, ki se je razmeroma mlad upokojil in kupil čebelnjak s 24 AŽ panji zdravih čebel, da bi jesen svojega življenja preživljal ob čebelah, o čemer je že od nekdanj sanjal. Ves otožen in resigniran odgovarja na vprašanje, kako čebelarji: »Ne sprašuj! Letos mi je ostalo še 5 družin, vse drugo je pobrala zima. Kaže, da je konec mojega čebelarjenja...«

Že gornji primeri, ki pa seveda niso osamljeni, zagotovo ne vplivajo optimistično na uspešen razvoj čebelarjenja. Ali pa vse to res kaže, da našemu čebelarstvu zveni navček?

Predvsem je nesmiselno in neopravičeno vsako posploševanje. Letošnja zima, ki se je podaljšala vse do konca maja in še čez, prav gotovo ni povoljno vplivala na razvoj čebeljih družin. Če pa k temu dodamo še slabo lanskoletno bero, kar vse je zahtevalo temu ustrezno ukrepanje v lanskim jeseni (zadostna zimska zaloga) in v letošnji zgodni pomladi (dodajanje krmilnih pogač) in vsega tega nismo upoštevali, potem je razumljivo razočaranje v letošnji pomladi. Takšne podnebne razmere, kot so letošnje, so pa izjemne.

Mimo tega pa novejše izkušnje in spoznanja, da je tudi za naše spreminjene pašne razmere nujno potrebno prevažanje čebel na ustrezna pasišča, če hočemo uspešno čebelariti, dokazujejo prav gornji primeri. Čebelarjenje na enem in istem mestu postaja neučinkovito. To so izkušnje novejše

dobe, ki jih je treba upoštevati. Nedvomno je, da igra ekološki dejavnik pomembno vlogo v življenju čebel. Vemo tudi, da so živalske vrste sposobne prilagajati se novim razmeram, nekatere hitreje, druge počasneje, tretje pa sploh ne in da prilagoditev novim razmeram ne gre preko noči in da velik del subjektov prizadete vrste med prilagajanjem pogine. Kakšne in kolikšne so sploh možnosti prilaganja čebel spremenjenim ekološkim razmeram, ne vemo. Tu lahko samo ugibamo.

Dovolj je bilo tudi že poudarjeno, da ima danes varoza svoj pomembni delež pri razvoju ali umiranju čebel. Kdor zanemarija to dejstvo, je res najbolje, da odpiše čebelarjenje, še posebno, ker vemo, da zajedavec varoa prenaša tudi druge bolezni, kot so nosema, gniloba zalege itd., ki se pri nas vedno bolj širijo. Danes pa imamo na razpolago zdravila, načine in prijeme, kako zatirati povzročitelje

bolezni in omiliti učinkovitost zajedavca varoa v čebelni družini, da kljub temu lahko zadovoljivo čebelarimo. To dokazujejo tudi primeri iz tujine. Spomnimo se samo na primere v Bolgariji in na Bavarskem v ZR Nemčiji, kjer so bile izgube katastrofalne in skoraj brezupne, saj je propadlo kar 75 % družin, o čemer smo poročali v našem glasilu. Z uspešnim zdravljenjem in primernim obravnavanjem pa znova uspešno čebelarimo. (Glej prispevek dr. veter. M. Sobolića o rotacijskem sistemu borbe z varozo v 6. št. Sl. čebelarja).

Zato je nesmiselna prognoza o koncu čebelarjenja, ker letos čebelje stanje res ni preveč spodbudno. Čebelarjenje je bilo, je in bo. Treba se je samo pravočasno seznaniti z vsemi morebitnimi nevarnostmi in ustreznim ukrepanjem in nastalemu stanju pravočasno prilagoditi naše ravnanje in skrb.

VABILO NA PROSLAVO 200 LETNICE SMRTI PETRA PAVLA GLAVARJA, KI BO NA VESELI GORI 8. SEPTEMBRA 1984

Čebelarska družina Šentrupert — Mirna in Turistično društvo Šentrupert ter s sodelovanjem Zveze čebelarskih društev Slovenije bo organizirala 8. septembra 1984 v gradu na Veseli gori svečano proslavo ob 200. letnici smrti P. P. Glavarja in v spomin na znane čebelarje v Mirenski dolini predvsem Aleksandra Lunačka.

PROGRAM PROSLAVE 8. septembra 1984:

- 13.30 Sprejem gostov na gradu na Veseli gori
- 14.00 Odkritje spominske plošče P. P. Glavarju v gradu na Veseli gori in otvoritev prostorov čebelarske družine Šentrupert na gradu.

Nato bo sledil kulturni program:

1. Pozdrav udeležencev — predsednik organizacijskega odbora
2. Govor predsednika ZČDS — Andreja Petelina
3. Nastop KUD Svoboda iz Mirne
4. Nastop gojencev kmetijske šole iz Grma pri Novem Mestu
5. Nastop pihalne godbe občine Trebnje
6. Podelitev odlikovanj Antona Janše

Po končanih svečanostih bo VELIKA VRTNA VESELICA S SREČOLOVOM. Igral bo ansambel AMIDI iz Mokronoga. Za jedačo in pijačo bo dobro poskrbljeno.

Vabljeni čebelarji iz vse Slovenije

Vsem čebelarjem sporočamo tudi, da v gradu adaptiramo spominsko sobo P. P. Glavarja, prav tako pa imamo v načrtu postopno adaptacijo kapele v Lanšprežu kjer je pokopan P. P. Glavar. Zato prosimo čebelarje, da prispevajo prostovoljna sredstva v te namene in jih nakažejo na ZR 52120-679-23579 za spominsko sobo P. P. Glavarja v Kmečkem muzeju na Veseli gori — ČD Sentrupert — Mirna.

ČD Sentrupert — Mirna

IX. POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU IN RAZSTAVA ČEBELARSTVA LJUBLJANA — GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE OD 20. DO 23. SEPTEMBRA 1984

Vse čebelarje obveščamo, da bo čebelarstva razstava od 20. do 23. septembra 1984 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Razstava čebelarstva bo v hali JURČEK in bo organizirana v okviru 15. razstave VRTNARSTVO — NARAVA — ZDRAVJE 84. Vabimo, razstavljalce čebelarstva opreme in čebeljih pridelkov, kakor tudi vse, ki želijo na razstavi prodajati svoje čebelje pridelke in čebelarstvo opremo, da se prijavijo do 1. 9. 1984 na naslov ZČDS, Cankarjeva 3, Ljubljana, ali na telefon (061) 210 992. V prijavi morate navesti, kaj boste razstavljali ali prodajali. Razstavljalcem, ki bodo razstavljali večje čebelarstva stroje in prevozne čebelnjake bomo povrnili stroške prevoza. Podelili bomo tudi tri posebna priznanja posameznikom za najboljše inovacije — eksponate s področja čebelarstva opreme in prevoznih sredstev. Razstavni prostor je za člane ZČDS brezplačen.

Vse čebelarje tudi vabimo, da se udeležijo *XI. Posvetovanja o sodobnem čebelarstvu*, ki bo v soboto 22. 9. 1984 v dvorani GOSPODARSKEGA RAZSTAVIŠČA, Hala B, vhod iz Titove ceste.

Posvetovanje se bo pričelo ob 10 uri in bo trajalo do 17. ure. Od 17 ure dalje pa bodo prikazi diapozitivov in filmov s področja čebelarstva.

ZČDS — Organizacijski odbor

OGLASI

Prodajam pet naseljenih AŽ panjev na 9 satov. Jože Tomc, Lavrica 12, 61291 Skofljica.

Preprost starejši moški z manjšo kmetijo in nekaj panji želi spoznati primerno žensko staro do 50 let, ki ima veselje do kmetije in čebel. Pismene ponudbe pošljite pod šifro »Čebele«.

Prodajam nov kontejner s 36 AŽ panji naseljenimi z zdravimi čebelami. Lojze Kišek, Liminjan 27 a, Portorož.

Prodajam nezazidljivo parcelo (1200 kvadratnih metrov) v Zapotoku. Primerno za čebelarjenje. Informacije na tel. (061) 442 411 zvečer.

hp**medex**

Ljubljana, Jugoslavija

bilten

letnik X
leto 1984
številka 7-8

51. MEDNARODNI KMETIJSKI VELESEJEM V NOVEM SADU

Kot vsako leto je tudi letos naša delovna organizacija sodelovala na mednarodnem kmetijskem velesejmu v Novem Sadu, ki je trajal od 11. 5. do 20. 5. s samostojnim razstavnim prostorom.

Razstavljali smo čebelarški material, izdelke s področja apiterapije, kozmetiko in med. Zanimanje obiskovalcev za naše razstavljene izdelke in kooperacijsko sodelovanje je bilo zelo veliko in tudi na sam sejem je prišlo veliko obiskovalcev.

zdravil proti varozi je kriva temu,

kot tudi neučinkovito delovanje pristojnimi organi smo zvedeli za katastrofalno delovanje varoze po vojvodinskih, šumadijskih in slavonskih čebelnjakih. Ravno letošnji prvi spomladanski meseci so dramatično ovedeli čebelarje, saj je ponekod propadlo tudi 70—80 % čebeljih družin, iz česar je sklepati, da so čebelarji podcenjevali razdiralni učinek varoze in niso uporabili vseh znanih sred-

stev in postopkov za zatiranje. Tudi nedosledna uporaba registriranih stojnih veterinarskih služb in slabo organizacijsko delovanje čebelarских društev.

»DALMED« iz Splita, izdelovalec sredstva apiacaridim za zatiranje varoze, je ravno na tem sejmu predstavil novo sredstvo za zatiranje varoze, imenovano »VAROCID-SET«. Preparat je namenjen za sezonsko zdravljenje čebeljih družin, tako da imamo sedaj na tržišču tri posamične preparate z različnimi aktivnimi substancami, in sicer; varocid spomladanski, varocid — poletni in varocid — jesenski. Varocid je pripravljen tako, da ga lahko uporabimo za dimljenje čebel s kadičnikom kakor tudi v obliki lističev.

Kakor lansko leto je tudi letos naša delovna organizacija dobila najvišje priznanje novosadskega sejma: veliki šampionski pokal. Poleg tega

smo dobili veliko medaljo in pet zlatih medalj za različne naše izdelke. Ob našem jubileju, 30-letnici obstoja hp Medex, je šampionski pokal ponovno priznanje naše uspešnosti in pravilne usmeritve, hkrati pa nas tudi obvezuje za še bolj zagnano in uspešno delo.

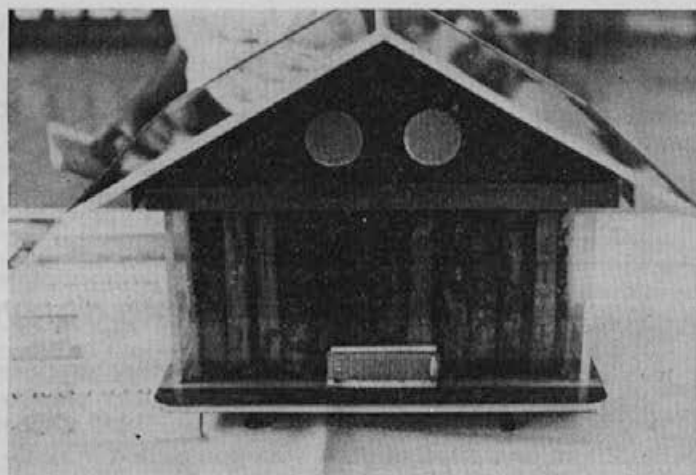
Vsekakor je naše sodelovanje na vsakoletnem mednarodnem novosadskem kmetijskem velesjmu več kot upravičeno, saj smo edini, ki razstavljamo večjo izbiro čebelarskega materiala ter tako najuspešnejše predstavljamo občinstvu čebelarsko dejavnost. Zanimarljivo pa tudi ni učinek sklepanja novih pogodb o pridelovalnem sodelovanju s posamezniki — čebelarji, saj obišče sejem veliko število kmetovalcev in drugih interesentov iz vse Jugoslavije.

DE-Kooperacija
Boris Slavec

OCENJEVANJE ČEBELJIH PRIDELKOV NA 51. MEDNARODNEM KMETIJSKEM SEJMU V NOVEM SADU

V sklopu letošnjega 51. mednarodnega kmetijskega sejma v Novem Sadu je potekalo tudi ocenjevanje čebeljih pridelkov kakor tudi izdelkov

na bazi čebeljih pridelkov, to je izdelkov prehransko-dietične narave kot tudi zaščitno negovalni in kozmetičnih.

Komisijo za ocenjevanje je imenovalo Splošno združenje kmetijske in prehranske industrije Jugoslavije v sestavi:

predsednik: major ing. Mahmud Hašimbegović; VMA, Beograd

član: ing. Melita Pavlek-Močan; Pčelarska centrala, Zagreb

član: ing: Vera Vukmirović; hp Medex, Ljubljana

sekretar: ing: Duško Milović; Pčelarska zadruga Maja, Beograd

Delo komisije je potekalo po predloženem Pravilniku o ocenjevanju čebeljih pridelkov in predelavin, v katerih so čebelji pridelki, ter Pravilniku o ocenjevanju opreme, razstavljene na mednarodnem kmetijskem sejmu v Novem Sandu.

Vse vzorce, namenjene oceni, so predložili komisiji šifrirane. Člani komisije so ocenjevali s tajnim točkovanjem v predložene ocenjevalne lističe na osnovi kriterijev, ki zajemajo organoleptične kvalitete in splošni videz izdelka kakor tudi pogoje, kater mora izdelek izpolnjevati glede na obstoječe predpise, da je lahko v prometu. Prav tako so ocenjevali kvaliteto in ličnost embalaže. Po kriterijih pravilnika so vzorci, ki so po končanem ocenjevanju dobili največ točk, dobili zlato medaljo, srebrno

medaljo pa vzorci, ki so prejeli za svojo kvaliteto 80 odstotkov od skupnega možnega števila točk, ter bronasto medaljo vzorci, ki so dobili najmanj 70 odstotkov od skupnega možnega števila točk.

Za ocenjevanje je prijavilo svoje vzorce 6 delovnih organizacij, tako da je komisija ocenjevala skupno 123 vzorcev. Od tega jih je samo hp Medex poslal 45.

Rezultati ocenjevanja so pokazali, da je bil najuspešnejši ravno hp Medex, saj je dobila kar 5 zlatih medalj, in sicer za: kolekcijo medu, cvetni prah, satnice, paleta prehransko dietetičnih izdelkov na bazi čebeljih pridelkov ter paleta kozmetičnih krem in krem z zaščitnim delovanjem z dodatkom čebeljih pridelkov.

Razen tega pa je komisija podelila posebno priznanje, veliko zlato medaljo, Medexovi seriji APIFIT, to je serija dietetično prehranskih izdelkov na bazi čebeljih pridelkov in rastlinskih ekstraktov, za idejno zasnovo namena uporabe izdelka, vrhunske tehnologije kakor tudi lične embalaže.

V kompetentnosti komisije je bila tudi podelitev najvišjega možnega priznanja delovni organizaciji, to je velikega šampionskega pokala 51. mednarodnega kmetijskega sejma v Novem Sadu, in sicer na podlagi posebi-

nih kriterijev, kot so: dosedanja uspešnost DO, izvozni rezultati, atraktivnost njenih izdelkov kakor tudi doseženi rezultati na letošnjem ocenjevanju.

Kakor lansko leto je tudi letos to najvišje priznanje dobila hp Medex,

in pomeni veliko priznanje za dosedanje uspešno delo, kakor tudi stimulans za še večjo produktivnost in uspešnost v prihodnje.

Razvojno kontrolni
oddelek

Vera Vukmirović, dipl. inž.

BONI ZA POGONSKO GORIVO

Čebelarje, organizirane pri hp Medex, obveščamo, da lahko pripadajoče bone za pogonsko gorivo (bencin, plinsko olje) za prvo in drugo četrtletje tekočega leta dvignejo v DE Kooperacija hp Medex, Miklošičeva 30, Ljubljana vsak ponedeljek in sredo od 8. do 13. ure.

Obračun za pripadajoče bone bomo opravili na podlagi načrtovanih količin oddanega medu, medu v satju in matičnega mlečka v tekočem letu.

Za uveljavitev pravice do bonov mora čebelar predložiti:

- veljavno osebno izkaznico,
- prometno dovoljenje za prevozni čebeljak.
(za osebni avto ni potrebno)

Prometno dovoljenje se lahko glasi tudi na ime zakonca našega organiziranega čebelarja.

Pripadajoče bone lahko v imenu našega organiziranega čebelarja dvigne njegov pooblaščenec na podlagi pisnega pooblastila organiziranega čebelarja ter ob predložitvi navedenih čebelarjevih dokumentov.

DE Kooperacija
Boris Slavec

OSKRBA S KRMILNIM SLADKORJEM

Naše organizirane čebelarje obveščamo, da lahko še vedno dvignejo krmilni sladkor za prehrano pogodbeno vezanih čebeljih družin in to do 10 kg sladkorja na gospodarski panj.

Zainteresirani čebelarji naj nam v najkrajšem času pošljejo izpolnjeni obrazec »Naročilo«, na osnovi katerega vam bomo izdali naročilnico — dobavnico za sladkor.

Sladkor lahko dvignete v tovarni sladkorja »Slovin« v Ormožu ali pa v skladišču hp Medex-a v Ljubljani.

Vse dodatne informacije lahko dobite v DE-Kooperacija ali po telefonu 061/311 545.

DE-Kooperacija
Boris Slavec

OB DVEH ZNAMENITIH OBLETNICAH

PROF. STANE MIHELIC

Letos se slovenski čebelarji spominjamo kar dveh znamenitih obletnic, in sicer dvestoletnice smrti pionirja slovenskega naprednega čebelarstva, začetnika slovenskega čebelarskega slovstva, čebelarskega učitelja in organizatorja, člana Kranjske kmetijske družbe in častnega člana Čebelarske družbe v Zgornji Lužici *Petra Pavla Glavarja*, in destopetdesetletnice rojstva prvega učitelja čebelarstva na dunajski čebelarski šoli in pisca dveh nemških čebelarskih učbenikov *Antona Janše*.

Ugotoviti je treba, da smo skoraj ob vseh pomembnih Janševih obletnicah v besedi in tisku posvečali Antonu Janši veliko pozornost, da pa je bil P. P. Glavar pomaknjen nekam v ozadje in da smo mu šele v zadnjem času v zgodovini slovenskega čebelarstva našli ustrezno mesto, čeprav je treba priznati to, kar je napisal Joža Glonar o njem v Slovenskem čebelarju l. 1938: »Če pomislimo, da je (Glavar) celih štirideset let z besedo in zgledom poučeval kranjske čebelarje, da je njegovo delo obsegalo Gorenjsko in Dolenjsko, da je nazadnje osnoval celo nekako šolo za čebelarje, potem bomo pač rekli, da je bil njegov vpliv (pri nas) neprimerno večji kot pa Janševa (nemško pisana) knjiga, ki ni mogla prodreti v široke množice.«

S tem pa seveda nikakor ne mislimo zmanjševati Janševih zaslug in slovesa, ki si ga je s svojim delom in pisanjem pridobil v čebelarskem svetu, ko je odkrival skrivnosti čebeljega življenja, skrivnosti, ki so bile do tedaj skrite čebelarskim očem.

Ko smo ob teh dveh obletnicah razmišljali, kako bi ju proslavili, smo sklenili, da se bomo tema dvema našima čebelarskima rojakoma najdostojneje oddolžili z izdajo posameznih njihovih del. In tako se je Zveza čebelarskih društev za Slovenijo odločila, da bo v letošnjem Slovenskem čebelarju z ustreznim komentarjem objavila Glavarjevo razpravo o kranjskem čebelarstvu v 18. stoletju, ki jo je napisal l. 1768 kot »Odgov-

vor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih avstrijskih deželah, že prihodnje leto pa bo skušala izdati Janševo Rapravo o rojenju čebel, ki je pravi biser v čebelarski literaturi in ki so jo Nemci še l. 1925 že četrtrič ponatisnili z obširnimi uvodom o A. Janši. Pri nas pa je izšla le v Bukovčevem prevodu l. 1906 in v Glavarjevi predelavi v knjigi Ob dvestoletnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu.

Glavarjev »Odgovor« je izšel v slovenskem prevodu prvič pred petdesetimi leti v uvodu h knjižici Anton Janša. Zanimivo je, da je prav ta Glavarjev članek zbudil takoj po objavi precejšnje zanimanje med nekaterimi domačimi čebelarji in tudi v tujini. Naj tu omenim samo odlomek iz pisma Jaroslava Rytifa, češkega čebelarskega strokovnjaka, urednika Češkega čebelarja in znanstvenega časopisa Čebelarski zbornik, v katerem me je zaprosil, da naj mu za Čebelarski zbornik napišem daljši članek o P. P. Glavarju, saj je, kakor piše, »Glavarjeva razprava dosti širšega pomena. To je vendar neposredni Janšev predhodnik, ki je imel pozornosti vredne nazore o biologiji čebel že v času, ko so se npr. Nemci utapljali v popolnoma nemogočih teorijah.«

Članek za Rytifa sem napisal, ko so se že začeli nad Čehoslovaško zgrinjati grozeči oblaki Hitlerjeve nasilnosti; zato verjetno ni prišel v prave roke. Ko pa sem ga ponudil uredniku Slovenskega čebelarja, se je izgovoril, da piše zanj o P. P. Glavarju že J. Glonar.

Nič čudnega, če je Glavarjev članek zbudil toliko zanimanja, saj je pravzaprav prvo poročilo o čebelarstvu in načinu čebelarjenja na Kranjskem in prvo poročilo skoraj o vseh tistih odkritjih iz čebeljega življenja, ki jih je tri leta kasneje Janša v tisku razodel dunajskim in drugim čebelarjem.

Mislim, da nas to in še marsikaj, kar boste brali v njem, opravičuje, da ga vnovič objavljamo.

P. P. GLAVAR — »ODGOVOR« NA PREDLOG ZA IZBOLJŠANJE ČEBELARSTVA O ČEBELARJENJU NA KRANJSKEM SREDI 18. STOLETJA

Ne bom zanikal, da je čebelarstvo pomembna veja kmetijstva, kajti to mi dokazuje prodaja medu in voska iz na-

še dežele v sosednje, medtem ko se iz tujih dežel nič ne uvaža razen tranzitno. Iz tega izhaja, da kranjska dežela ni

povsem zanemarila čebelarstva, ampak da privablja z njim obilo denarja, zlasti s Koroškega in Salzburškega, o čemer se lahko prepričamo iz mitninskih in carinskih knjig. Če pa se ne bo nič storilo za to, da bi se čebelarstvo izboljšalo, in bi tako ta kupčija deželi lahko dosti več donasala, bi se kmet ob svojih pičlih sredstvih za to koristno rejo kljub zadovoljivemu čebelarskemu znanju v lastni pridnosti prehitro izčrpal. Prvo je samo ob sebi jasno, zakaj *ex nihilo nihil fit*¹; da pa ima vsako podjetje poseben način ravnanja, je tudi nesporno, kajti že Ciprijan Soarius je v svojem navodilu o govorništvu dokazal, da »ars perficit naturam«². Da pa se s samimi sredstvi in znanjem brez človeškega prizadevanja ne da nič izvesti in da malomarnost uniči vse, uči izrek »*Dii laboribus omnia vendunt*«³.

Zato mi pač ne bo vzeti za zlo, če se pomudim pri uvodoma v predlogu izraženem mnenju, da čebelarjenje zahteva zelo malo truda in ne jemlje kmetu časa pri njegovih poslih. Prvega in drugega pa je treba za dobro urejeno čebelarstvo. Pozimi, ob hudem mrazu, je treba čebele zjutraj in zvečer pregledati, da se odstrani voda, ki se nabira in zmrzuje na dnu panjev in da se ne bi zaradi pomanjkanja zraka v svojem bivališču zadušile. Brž ko začne sneg po svečnici kazati rebra, je treba dati čebelam priložnost, da se otrebijo, nekaj dni nato pa jih očistiti mrtvic in drobirja. Ko pa sčasoma opazimo, da so čebele svojo sladko zalogo porabile, jih moramo dvakrat na teden — vse do cvetenja sadnega drevja — zvečer krmiliti, da jih lakota ne odvrne od zaleganja in ne povzroči s tem izgube kasnejših rojev.⁴ Ob cvetenju s tem prenehamo, a potem nadaljujemo, dokler ne zacvete žito, ko pa to odcvete, do cvetenja ajde, čeprav imajo čebele morda bogato pašo na mani, ki jo je treba odvzeti.⁵ Od začetka maja do kresa kakor tudi med cvetenjem ajde, od sv. Lovrenca⁶ do malega šmarna, je treba med 10. in 12. uro paziti na roje, da ne bi odleteli ali da se jih ne bi združilo več, temveč bi se vsak roj posamič ogrebel. Po mali maši pa se začne škodljivo spodrezovanje in kruto morjenje čebel, precejzanje medu in stiskanje voska.⁷

Iz tega in še marsičesa pri ravnanju s čebelami, kar pa — da ne bom preobširen — molče preidem, je lahko spoznati, koliko truda in časa zahteva čebelarjenje. Vendar pa naj se spričo velike koristi nihče ne odvrne od tega, zakaj vsi ti posli se lahko opravijo priložnostno, ne da bi bilo zaradi tega ovirano poljsko delo, ob deževnem vremenu in

mimogrede. Kdor se je odločil za čebelarjenje, mu celo svetujem, da naj ima raje več kakor manj panjev, najmanj pa naj si jih omisli 12, kajti pri manjšem številu je pričakovati tudi manjše koristi in panji lahko celo propadejo. Pri več panjih pa je pridelek večji in tudi se, če ta ali oni propade, vendar njih število dopolni s poznejšimi roji, ki so nam zagotovljeni ob večji ne pa pri manjši reji, poleg tega zahteva oskrbovanje čebel skoraj prav toliko truda in izgube časa, če jih imamo več ali manj.

Graščaki in posestniki naj dajejo podložnikom v čebelarjenju primeren zgled in naj imajo pri hiši, na vrtu ali v cvetličnjaku po 50 in tudi 100 panjev, zlasti tisti, ki imajo vrtnarje. Ker so ti neprestano zaposleni pri vrtnem delu, lahko oskrbujejo poleg tega, ne da bi bilo treba z velikimi stroški vzdrževati še posebnega čebelarja, tudi čebele in jih negujejo. Če kaj takega vpeljejo, bo to za erar in za javnost kakor tudi za lastnika samega dosti koristnejše, kakor pa da za drag denar in za samo zabavo vzdržujejo oranžerije in cvetličnjake. Zato, menim, je potrebno, da najvišja oblast določi, da v prihodnje ne bo potrdila niti vzela v službo nobenega vrtnarskega učenca, ki se po prestani skušnji pri kmetijski družbi ne bo izkazal s potrdilom, da je v čebelarskem znanju dovolj poučen.

Glede posameznih točk predloga, in sicer glede prve, ki se tiče zunanje lege čebel, menim na podlagi 24-letne skušnje, da je moja domovina za čebelarjenje primerna in ugodna, vendar pa je razlika med okrožji, ki dajejo to več, ono manj pridelka. Gorenjsko okrožje daje več medu pa manj rojev, dolensko pa nasprotno več rojev pa manj medu. Notranjsko pa bi zaradi stalne burje in velike poletne suše imel neprimerno za čebelarjenje. Razlogi za to so utemeljeni v naslednji moji skušnji.

Zunanje razmere in klima ne le močno vplivajo na čebelarstvo, ampak ga tudi pospešujejo ali zavirajo; zato ni vsaka dežela glede na zemljo in zemljepisno lego za to primerna. To mi bo priznal vsakdo, ki kolikor toliko ve, da tako čebele kakor tudi paša čebel ne more pogrešati⁸ za pridelovanje medu in voska. Treba je torej najti sredstva, da se čebele, kadar je treba, krmijo doma kakor druga žival, treba pa jih je tudi siliti, da izdelujejo oboje, na poseben, njim ne prirojen način.⁹

Kar zadeva pašo, ta ni na vseh krajih ne po dobroti ne po množini enaka. Gorata pokrajina ponuja čebelam zaradi nenehno se menjajočega cvetenja sadnega drevja, grmovja in zelišč boljše in

dolgotrajnejšo pašo, čeprav ne obilnejše. Taka pokrajina se zaradi pičlega pridelka medu nasprotno ponaša s številnejšimi roji; ker imajo čebele tu zdržema od pomladi do pozne jeseni nekaj paše, se tembolj poprimejo zaleganja, in to je vzrok, da se — kakor navaja pisec predloga — v čeških hribih dobe panji polovico ceneje kakor v ravnini. Niso pa po piščevih podatkih hribovci na višji stopnji glede prebrisanosti in podjetnosti, zakaj skušnja nas uči, da so slej ko prej neumni in nerodni.

Ravninski kraji pa imajo redkejšo, a zato obilnejšo pašo, in to tedaj, ko cveto, sadno drevje, žito, ajda, travniki in vresje. Zato se ponašajo z obilnejšim voskom in medom, imajo pa malo rojev; kajti čebele, zelo željne medu, izletajo pridno na pašo, ne skربة pa dovolj za zalego. Ko pa se začno pripravljati na rojenje, ga morajo zaradi vedno skromnejše paše opustiti. Najboljša in najdlje trajajoča paša v ravnini je, ko cvetita ajda in vresje,¹⁰ ki ga je le malo vrst; raste namreč samo na suhih tleh, a taka tla je dolinec z večjo koristjo porabil za poljedelstvo. Z ajdo pa je posejal obširna polja, česar gorjanec zaradi ozkih tal ne more storiti, temveč se mu je zadovoljiti z ovsom.

Paša zahteva nabiralcev, in zato je Bog ustvaril plemenite čebele, ki v svojem naravnem nagonu nikdar ne odpovedo, pač pa klima ugodno ali neugodno vpliva nanje. V hudem mrazu namreč zmrzujejo, hudi vetrovi jih ovirajo v poletu, v rekah, močvarah in jezerih se utaplajo, prevelika vročina jih žge in dela lene, suša osuši medeni sok v cvetlicah, dež izmije mano. Zato potrebujejo čebele, da lahko neovirano izpolnjujejo svojo nalogo, zmerno klimo in toplo vreme. Kjer to imajo, se lastniku izkažejo tako z obilnim donašanjem medu kakor tudi s številnimi roji, sicer pa bo — kakršno je pač podnebje — enega ali drugega manjkalo. Bolj vlažno leto namreč pomnoži roje in zmanjša bero medu, zlasti ker ne morejo čebele tako pogosto izletavati na pašo in se vržejo bolj na zaleganje. Nasprotno pa se dogaja v bolj suhem vremenu.

Zgoraj izrečeni stavek mi potrjuje splošna praksa Gorenjcev, ki jim je to znanje menda že od rojstva vcepljeno in ki ga je še pospeševala želja po dobičku, katera vzdržuje pri njih nihalno neutrudne pridnosti v nenehnem zagonu. Gorenjci namreč nalože čebele pri tu in tam že skopnelem snegu, ko so se otrebile, na vozove in hite z njimi ne le v notranjost dežele, ampak v koroške hribe ob jezeru¹¹ in jih puste tam do sv. Jakoba¹² na paši. Šele potem jih vzamejo

domov v cvetočo ajdo. Delajo pa to tudi zaradi tega, da dobe več rojev, ki jih je v dolini redko pričakovati, ker je tam spomladi slaba paša. Polagoma pa sem izvedel, da so tudi neumni kranjski in koroški hribovci to posnemali in tudi oni imeli navado ob cvetenju ajde prevažati svoje panje.

Pri tem ne morem tajiti, da se omejenim dolincem pri tem poslu večkrat dogaja, da pridejo celo ob plemenjake in da morajo s praznimi panji domov, namesto da bi bili dobili močne roje. To pa zategadelj, ker so gorate pokrajine bolj izpostavljene hudemu mrazu, vetrovom in dežju. Jaz sam sem tako delal in dve leti pošiljal svoje čebele k jezeru; ko pa sem jih hotel odpeljati domov, sem ugotovil, da mi je večina panjev odmrla. Tisti pa, ki so ostali, so imeli zelo malo živali. Tudi potem se na ajdovem cvetju niso mogli popraviti, čeprav sem jim na sporočilo, da ni več paše, pošiljal med, škafo za škafo, samo da bi jih ohranil in nakrmil. Možno pa je — ker nisem mogel iti po navadi drugih čebelarjev sam to gledat — da je sladka čebelna piča privabila krščene čebele. Ker torej stavka v tem pogledu ne morem z gotovostjo potrditi, naj ga potrdi moja zadnja skušnja s prevozom. Ko sem se l. 1766 preselil z Gorenjskega,¹³ sem si dal o sv. Jakobu pripeljati tudi tam puščene svoje čebele, ki pa mi v takoj zatem nastopivšem cvetenju ajde niso nanosile več kot pol panja medu. Ko sem jih postavil (v čebelnjak) naslednjo pomlad, se tudi niso hotele prav poprijeti dela, ker je taj pokrajina izpostavljena mrzlemu, hudemu in dolgotrajnemu vetru. Nabirale so malo in malo rojile, čeprav je bila stalna paša, ker pač niso bile vajene ostrega in mrzlega podnebja in spomladi jih je petina odmrla. Ob zadnjem ajdovem cvetenju so nanesele že za četrtino več medu. To pomlad pa, čeprav je bil češče mraz in dlje vetrovno kakor v prejšnji, so se mi prav dobro obnesle. Čeprav jim tukaj namreč zaradi nepretrgane paše pokladam precej manj medu, kakor sem ga jim na Gorenjskem, sem dobil 7. maja že prvi in tako dalje do 11. junija v celem 33 rojev iz 19 od 45 panjev. Prepričan sem tudi, da bi jih bilo še več rojilo, če bi jih ne bila neprestan veter in dež ovirala in pripravila do tega, da so bile prisiljene umoriti staro matico. Na Gorenjskem nisem nikdar naštel nad 20 rojev, čeprav sem imel navadno 60, večasih pa tudi nad 100 plemenjakov.

Podoba je torej, da je v mnogem predvsem odločilna vnanja in zemljepisna lega pokrajine, da je v goratih

krajih več rojev, ravnine pa so nasprotno bogatejše z medom. Zato je v naši deželi dolnje hribovito okrožje posebno primerno za čebelarstvo na roje, zaradi sicer ne obilne, pa malodane stalne paše, ki nam prihrani polovico tega, kar v ravnini v brezpašni dobi pokrmmimo čebelam, da jih obvarujemo lakote. Čebele se ščasoma privadijo ostremu zraku in ne glede nanj živahno in marljivo izletavajo na pašo. Ne glede na to, da je ravnina zaradi obilo posejane ajde bogatejša z medom, in je zato tudi bera obilnejša, je tu mogoče izhajati, ne da bi bilo treba čebele pogosto pitati. Ker pa so tudi po Dolenjskem tu in tam ravnine, kjer se seje prašna ajda, se lahko čebele, še preden ta zacvete, odpravijo in prepeljejo tja na pašo.

Gorenjska — mišljen je le ravni svet — donaja več medu, malo pa naravnih rojev. Ker pa je treba že zgodaj in kasneje spet do ajdovega cvetja zaradi pičle paše čebele neprestano krmiti, se uporabi za to pridelek prejšnjega leta. Z roji je Gorenjska zelo revna, zaradi česar se umni domačin čuti primoranega misliti na pomnoževanje panjev z narejenimi roji, s čimer se reja sicer pomnoži, a pri tem se poveča tudi poraba medu. Jaz vsaj malo dam na takšne narejene roje, ki se v dobroti ne dajo primerjati z naravnimi ali prostovoljnimi, nikar šele, da bi mogla oba, narejeni roj in izrojenc, res dobro uspeti.¹⁴ Notranjska pa, čeprav je bolj hribovita kot Dolenjska, se mi zdi neugodna za čebelarstvo, ker je tam večji del golo, neporaslo hribovje. Poleg tega pa piha na Notranjskem večinoma hud pa tudi mrzel veter, ki podira ljudi, živino in vozove. Kako naj se mu torej upira tako slabotna žuželka kakor je čebelica?

Glede drugega odstavka predloga o ureditvi in namestitvi čebelnjaka piscu sicer priznavam, da je zelo mnogo na tem, da ne pride noter ne preveč in ne premalo toplote. Če ga tedaj postavimo proti vzhodu, dobi sicer zgodaj sonce, a spomladi pihajo tako tudi mrzli vetrovi v žrela, pri čemer se čebele ne počutijo dobro. Če pa ga postavimo proti poldnevju, jih v pasjih dneh sonce preveč pregreva in morajo iz panjev, da se hlade. Pogosto posedajo pred žrelom, nad njim in pod njim in postanejo lene za delo; v veliki vročini pa se mladim panjem posede satje. Če ga obrnemo proti zahodu, dobe čebele pozno sonce in malo toplote in ker tudi kasneje izlete, pridelamo manj medu. Proti polnoči jih ne obrača nihče, da ne bi zaradi mrzlih severnih vetrov celo zmrznile. Zato pa sem mnenja, da je najboljša lega na sredi med vzhodom in

poldnevom (meditulum inter orientem et meridiem). V tej legi dobe zgodaj dovolj sonca, ne da bi bile izpostavljene mrzlemu vetru, popoldanska vročina pa jih vendar ne nadleguje. Kdor za to ne najde možnosti, naj izbere rajši vzhodno kakor poldanjo lego, da čebele v februarju ne bodo izletavale in se tako izpostavljale nevarnosti, da zmrznejo.

Glede materiala kakor tudi zunanje oblike panjev je pripraven vsak les in čim mehkejši je, tem boljši je za to. Zato je najboljši lipov in vrbov, potem smrekov, jelkov in borov, macesnov les je že trši in pozimi manj gorak. Iz vrbovih palic in slame pleteni koši, čeprav so zamazani z mešanico kravjeka ali prediva in blata, so le za silo, zato ker jih rade prežro podgane in miši. Oblika panja je poljubno ležeča ali stoječa; prvi rajši rojijo, ti pa jih prekašajo po teži medu. Bolj od vseh drugih pa cenim svoje, iz smrekovih, pol cole debelih desk narejene ležeče panje,¹⁵ ki so štirioglati, dva in pol čevlja dolgi, dvanajst col in pol široki, od zunaj sedem col in dve tretjini visoki. Spređaj pri žrelu imajo zaradi večje trdnosti vdeleno končnico, zadaj pa enako vdeleno vrata, tako da jih je mogoče vsak čas odvzeti, če hočemo pogledati noter. Spređaj sta dve žreli, četrt cole visoki, da ne morejo noter rovke, in tri cole široki, ki pa sta odprti le med pašo in poletno vročino. Sicer pa je eno, da je topleje, zamašeno s koščkom lesa. Obe stranski steni sta z železnimi žebli pritrjeni na strop, spodaj pa je dno zvezano s stenami z vrezanimi žičnatimi kljukicami; to zategatelj, da bi v primeru, ko hočemo odpreti panj, ne da bi ga obračali, to lažje storili in da bi ostal drobir na tleh. Sicer bi morali s kleščami odstraniti žeblje in jih spet zabiti nazaj. Pri zabijanju žebeljev pa udarci kaj pogosto povzročijo, da se podere satje in se razburijo čebele.

S temi mojimi panji je lahko ravnati, in če so dobro napolnjeni, tehtajo pač nad pol centa.¹⁶ Vsakemu izmed njih naveznem med cvetenjem ajde drug, prav tak prazen panj,¹⁷ ki sem mu odvzel dno, da čebele, napolnivši svoje bivališče, ob dalje trajajoči paši začno delati v zgornjem. Zato naj bo tudi v vsak strop vrezana štirioglati, eno colo široka in dve coli dolga odprtina, nad njo pa v zgornjem panju pritrjen prazen sat, tako da dosega odprtino in olajšuje čebelam prehod. Dno vsakega panja naj bo spređaj za tri cole podaljšano, da se čebele pri letanju lažje usedejo, počivajo in tam zadržujejo. Ko tako združim po dva panja, ju zamažem

s kravjekom, kjer opazim večjo špranjo, da ne morejo roparice in mravljice noter. Ti pri meni vpeljami panji se mi zde pravilno porazmerjeni; ker niso preveliki, se čebele v njih pozimi zlahka grejejo, spomladi zgodaj zasedejo satje, da varujejo mlado zalego mraza. Jeseni jim odvzamem zgornji nastavek. Močni panji mi ga napolnijo, srednji do polovice, šibkejši pa nanesejo blizu deset funtov (ok. 5,60 kg).

Vzrok tega, da navezmem na vsak panj tak nastavek, ni le želja, da bi pridelal več medu, ampak tudi to, da v slabo nanošene nastavke naslednje leto ogrebem druge in tretje roje, ki zaradi pre-majhnega števila čebel prvo leto ne morejo toliko delati in večkrat ne napravi- vajo satja prek vsega panja. Zato trpijo pozimi mraz ali celo od lakote in mraza pomro. S to pomočjo pa delajo pogumne- je in se kakor prvi okrepe. Kar zadeva dim, kolikorkrat mi je pri čebelarjenju potreben, rabim pipo tobaka ali črno barvano platnelo cunjjo, da s tem pomir- im in omotim čebele. Ali dim čebelam smolnatih skorij škoduje, nisem mogel ugotoviti, to pa vem, da se čebele od žveplene dima zaduše.

Nekaj pa bi bil skoraj spregledal, kar zadeva namestitvev čebel. Predlagatelj namreč pravi, da je treba panje postavi- ti tako, da stoje spredaj višje in zadaj nižje. To delam z novo ogrebenimi roji, kajti, ker se čebele držijo le kolikor mogoče visoko, so s tem prisiljene začeti svoje delo s satjem spredaj, blizu žre- la in tako nadaljevati do konca. To nam daje dve svojevrstni prednosti: prvič, ker so se čebele usedle spredaj, se lažje branijo roparic in se lažje upirajo pred žrelom, kakor pa, če so se (roparice) že polastile panja in vdrla vanj, kajti »facilius non admittitur, quam ejicitur hostis;¹⁸ drugič, čebelar lažje opazuje čebele skozi veho v zadnji končnici in spozna napake, lažje čebele krmi, jih manj potere in se mu tudi ni bati pikov.

Brž pa, ko čez nekaj dni zapazim, da so se roji usedli spredaj in začeli z del- lom satja, postavim panje spredaj za eno colo nižje (to napravim z vsemi panji) kakor zadaj, da: 1. od sopen nastajajo- ča vlaga ali voda lažje odteka skozi žre- lo, da spomladi v panju ne povzroča plesni, pozimi pa pri odtekanju ne zm- rzne. Če pa je žrelo tudi že zaledenelo, ga lahko hitro brez vznemirjanja čebel z nožem očistimo, kar zadaj ni mogoče. Najmanjše vznemirjanje pa v tem času čebelam škoduje. V takem primeru zle- zejo namreč iz gnezda gledat, kaj jim preti, pri tem pa jih zaloti mraz in zmrznejo; 2. čebelam je v olajšanje, če

lahko mrtvice in vsi nesnagci brez pre- velikega truda iznosijo iz panja.

Cisto prav je, da pozimi pred žrelo ne devamo preluknjane pločevine zato, da bi tako čebelam preprečili izletanje. Potem bi se namreč prav na gosto zgrnilo tja, druga drugo trle in bi zaradi pre- majhne odprtine nastala v panju taka toplota, da bi se razkropile po vsem pan- ju, onesnažile satje, se naužile preveč medu in ob nočnem mrazu otrpnile. Ob nakopičenih mrtvih pa bi nastal okužu- joč smrad, ker čebele ne bi našle izho- da, da bi izletele. Zato imam navado, da jih ob prvem snegu prenesem na temno podstrešje ali v kako leseno shrambo (zidovje s svojo vlago namreč povzro- ča čebelam škodljivo kisanje medu).¹⁹ Postavim pa jih tako, da leže panji spre- daj nižje in da so manjši in šibkejši v sredi, da jih močnejši grejejo. Zjutraj ali zvečer jih tedensko dvakrat pregledam in z ukrivljeno žico pri žrelu in zunaj njega narahlo, da ne motim čebel v panju, odstranim mrtvice. Če je hud mraz in zmrzal, da jih slišimo močno šu- meti, jih je treba s senom ali staro odejo pokriti in vsak dan zvečer in zjutraj ostrgati led iz žrela, da imajo dovolj zraka. Po svečnici dam sneg pred praz- nim čebelnjakom potresti z zemljo, da prej skopni in brž ko pokaže rebra (kaj- ti februarja slijo čebele že ven, se spre- daj močno nagnetejo in ko zapazijo naj- manjšo špranjo, zlete tja, ne najdejo zaradi teme več nazaj, se razkrope, pom- rznajo in pomro ter tako panji osla- be), jih kakega vedrega dne postavim v čebelnjak, da se izlete in otrebijo; za- to pa potem, ko spet zapade sneg in po- sije sonce, ostanejo mirno v panju.

Prehajam k tretji točki predloga. Ko sem tako panje postavil v čebelnjak in so se čebele nekajkrat sprašile, ometem panje, odvzamem prav previdno (ker je satje še vedno krhko in se rado lomí; zgoraj omenjeni moji panji so za to de- lo najbolj pripravní) dno, ne da bi pa- nje obračal, odstranim z njega vse mr- tve in drobir s strguljo, pogledam s paličico med satje v gnezdu po mladi zalegi, da se prepričam o matici. Če naj- dem čebelno zalego, zaprem panj in ga položim na njegovo mesto. V nasprot- nem primeru pokadim čebele, če nimajo nobene ali nerodovitno matico (na kar je sklepati, če najdemo le enega trota ali grbasto zalego in nič čebelje), jo odvza- mem in zavrzem ter pomagam panju do nove maticice tako, da sredi gnezda izre- žem tri cole dolg in dve coli širok ko- šček satja in namesto tega vtaknem v drugem panju izrezan košček satja z jaj- čeci ali s prav majhnimi črvički čebel- ne zalege. Iz te zalege si bodo namreč

brezmatične čebele vzredile mlado matico, ki se bo potem sprašila. S tem pa se ne smemo prenašati, zakaj šibkejši panji niso tako zgodnji, ampak zalegajo šele konec marca. Zato je treba nekaj časa počakati, pač pa dobro paziti na izletavanje čebel, da vidimo, ali niso obnožino, ki izpričuje mlado zalego. Če pa tega ne opazimo, lahko panj spet odpremo, pogledamo po zalegi, in če je ne najdemo, pripomoremo panju do matice, kakor je bilo povedano. Vsega na-

vedenega pa ne delam zjutraj, ampak vselej proti mraku. Če bi namreč opravljal to podnevi, kakor nepremišljeno svetuje predlagatelj, nas ne bi oviralo le pikanje čebel, ampak bi izpostavili odprte panje tudi nevarnosti, da bi jih napadle roparice. Ko namreč nekatere, tudi domače čebele, zaslede med pri soslednjih, opozore na to tudi tovarišice, jih zvabijo s seboj in iz ropoželnosti se vname prava bitka.

(Nadaljevanje prihodnjič — opombe bodo objavljene na koncu članka.)

SELEKCIJA IN VZREJA MATIC ZA STAREJŠE ČEBELARJE IN ZAČETNIKE

FRANCE GRADIŠAR

O selekciji in vzreji matic je bilo že veliko napisanega, v knjigah, v SC, bila so predavanja in tečaji. Žal pri čebelarjih ni takega odziva, kot je bilo pričakovati, čeprav je delo z vzrejo matic sila zanimivo, predvsem pa koristno za vsakega čebelarja. Prepričan sem, da bi imeli čebelarji že zdaj veliko bolj krotke in medonosne čebelje družine, če bi se temu več in množično posvetili.

Vse preveč je čebelarjev — nič koliko mi jih je to povedalo — ki, ko pride čas paše in rojenja, vse hkrati, matice kar potarejo in čakajo, da si bodo čebele novo matico same vzredile; ta čas pa bodo čebele nabirale samo med.

Ta nasilni poseg v čebeljo družino je prav gotovo najslabši. Nove matice, ki se prve poležejo iz starejših žerk, še isto ali naslednje leto preležajo in še tiste, preležane matice, so potomke nekvalitetnih matic. Poleg tega se po nepotrebnem podaljša doba brez matice v družini. Pri tem se družine postarajo, oslabijo ali postanejo trotovci, če se nova matica izgubi na prahi. Pa vendar čebelarji to delajo. Ene veže služba, drugi imajo oddaljen čebeljak ali so kaki drugi vzroki. Predvsem pa se jim zdi načrtna vzreja matic preveč zapletena in bi se radi znebili skrbi zaradi hitrega razvoja čebeljih družin.

Vsemu temu se prav lahko izognemo z malo truda, na preprost način; hkrati pa dobimo kvalitetne matice ter s tem tudi preprečimo rojenje med pašo. Kdor čebelarji, se mora tudi s tem seznaniti. Vse pa moramo čimbolj približati naravni vzreji matic in zakonitostim v čebelji družini.

Opisal bi vzrejo matic s prenosom odprtih matičnikov s 4—5 dni stariimi matičnimi žerkami. S tem ne bomo prav nič bolj ali manj zmotili naravnega procesa kot s prenosom jajčeca ali žerke za bodočo matico. Čebele dojilje so tako v svojem elementu, da niti za hip ne prenehajo pitati teh žerk. Tudi pri prenašanju matičnikov se ne odstranijo. To in nadaljnja oskrba matičnikov me je prepričalo, da ta način vzreje prav nič ne trpi pri kvaliteti bodočih matic. Pri svojem delu in življenju se obnaša prav tako kot rojeva matica.

O prenosu odprtih matičnikov nisem še nikjer ničesar zasledil, mogoče sem tudi prezrl, prav mogoče pa se je že kdo s tem ukvarjal, pa ni o tem nič pisal. Pri tem načinu je ta prednost, da vidimo, kaj prenašamo ali presajamo, in sicer samo odprte matičnike, ki so zvrhano polni matičnega mlečka, da žerka takorekoč sedi na polni skledi, kot vidimo to na rojevih matičnikih. Presajene matičnike čebele samo še dopolnijo in zaprejo.

Da se temu ne bi kdo čudil, naj povem, da čebelarim že 50 let, načrtno pa smo začeli vzrejati matice v Ribnici v letu 1947, in to na pobudo in ob podpori Zveze ČD za Slovenijo. Po takratnih navodilih na vzrejnih tečajih niso smele biti žerke, namenjene za bodoče matice, starejše od 2 dni, to je, morale naj bi biti še v modro mlečnem soku. Vendar se je izkazalo, da je bila tudi ta starost prevelika, saj so bila vse prepogosta preleganja, če ne isto, pa naslednje leto. Na to so prišli tudi drugi čebelarski strokovnjaki. Poslej dajem redniku samo 1—3 dnevna jajčeca. S presajanjem odprtih matičnikov in metodo, ki jo bom opisal, pa se ukvarjam že 4 leta. Ta preprosti način se mi je tako obnesel, da ga ne bom več opustil. Naglo sem si pomnožil čebelje družine z najboljšimi maticami. Pripominjam, da je to najpreprostejša in najlažja metoda za starejše čebelarje. Starejši čebelarji se ne moremo baviti z vrhunsko tehnologijo vzreje matic, pri kateri so potrebne mirne roke in oster vid.

Vsak čebelar, ki se bo odločil za kakršenkoli način vzreje, naj si pri Medexu nabavi koledar vzreje matic. To je sila koristen pripomoček, ki mora biti vedno pri roki.

Od zgodnje spomladi do pozne jeseni se čebelarji srečujemo s kvaliteto svojih čebeljih družin in kot take jih moramo vidno označevati. Predvsem označujemo hude in razdražljive družine, družine, ki v razvoju zaostajajo, dalje bastardne in družine s stariimi maticami, ker moramo vsem tem družinam izmenjati matice. Brez te evidence ne bo šlo, če hočemo doseči čimvečji uspeh.

Seveda je moč to veliko lažje in samostojneje delati, če imamo dva čebelnjaka v medsebojni oddaljenosti 10 km. V tem primeru dosežemo veliko večji uspeh. Vzemimo, da bomo vse to delali v domačem čebelnjaku. Glede na to moramo napraviti ustrezne ukrepe in delati po načrtu. Količkor bolj bomo dosledni, toliko večji

uspeh bomo dosegli. V tem primeru moramo dobiti vzrejno gradivo pri čebelarju, ki je oddaljen 8—12 km od našega čebelnjaka.

Izbrana njegova čebelja družina mora imeti vse najboljše lastnosti; biti mora krotka, najboljši medar, čiste pasme in ne smemo tudi pozabiti družine, ki je ob istih pogojih najbolj prezimila. Nič ne vemo, kateri prirojeni in dedni elementi nastopajo za preživetje družine.

Za začetne priprave velja, da v svojem čebelnjaku vsem družinam z nezazelenim potomstvom omejujemo ali izrezujemo trotovo zalego, kar priporočajo tudi pri uničevanju varoe. Na trote smo vse premalopozorni, pa vendar ima izbira trotov prav tak pomen kakor izbira zalege za bodoče matice. Bastardnim in posebno hudim in razdražljivim družinam pa omejujemo moč in nagon po razmnoževanju s tem, da jim po malem jemljemo zalego s čebelami ter jo dajemo drugim družinam, ki nam bodo prinesle več medu, zaviranim družinam pa bomo kasneje prenesli vcepljene matičnike. Posebno moramo poskrbeti za bodočega rednika, da bo nabito poln čebel, zlasti mladice. Redniku dodajamo čebele z zalego v medišče, da lažje kasneje kontroliramo, če je potegnil kak matičnik.

Pripraviti moramo tudi dva sata, (enega za rezervo) ki naj bi bila 2—3 krat zalezena, prozorna in ne prekrhka, pa vendar dovolj močna za kasnejši izrez matičnikov. Če sta zažičena, moramo izvleči žico in sicer tako, da potegnemo sat iz toplega medišča, na konceh na hitro preščipnemo žice, drugi konec pa primemo s kombinirkami in ga narahlo držimo v vlečnem stanju. Po eni minuti ali več spolzi žica iz sata, če ne, vrnemo sat v medišče, da se otopli ter vleko ponovimo. Nato damo sata spet v medišče kot drugi in predzadni sat, da ga čebele ne nanesejo z medom.

Med temi začetnimi pripravami in močno pojačanim rednikom že lahko

preidemo na splošno znani in večkrat opisani postopek o vzreji matic.

Vzemimo, da bomo začeli vzrejati 10. junija. Takrat je že stalna toplota in tudi najbolj primeren čas za izmenjavo matic pred lipo in kostanjem. V hladnejših krajih začnemo spekulativno pitati rednika 8—10 dni prej tako, da spravimo čebeljo družino na vrh razvoja.

10. junija redniku, ki nam bo vzredil matice, odstranimo matico, nakar bo potegnil svoje matičnike. Mi ga kar naprej pitamo.

15. junija dopoldne vzamemo sat iz medišča, kateremu smo odstranili žico; da ga bo plemenita matica zalegla, ga damo med dva druga sata tako, da obdrži toploto in panjski duh, zavijemo vse tri sate v čist papir ter ga takoj odnesemo k čebelarju, s katerim smo se že prej domenili, kot že gori omenjeno, nakar ga vložimo v plodišče njegove najboljše čebelje družine poleg odprte zalege.

18. junija dopoldne poderemo v redniku vse matičnike, ki so jih čebele potegnile, in sicer tako, da zložimo vse satovje iz plodišča na kozico, ometemo čebele v plodišče ter sate temeljito pregledamo. Če bomo en sam matičnik prezrli, bo šlo vse po zlu, vse delo bo zaman in proces bomo morali ponoviti. Pregledati moramo tudi medišče, ker se zgodi, da tudi tam potegnejo kak matičnik.

18. junija popoldne, tj. še isti dan, gremo spet k čebelarju, h kateremu smo 15. junija prinesli sat, da ga bo plemenita matica zalegla, ga vzamemo iz plodišča, se prepričamo o zalegi jajčk, ga spet damo med dva sata, vse skupaj zavijemo ter ga še toplega vložimo v sredo plodišča našega rednika, kateremu smo dopoldne podrli vse njegove matičnike. Rednika bomo še naprej pitali 5 dni, tj. do 23. junija, in sicer samo s cvetličnim ali kostanjevim medom, po 20—30 dkg dnevno, če hočemo visoko kvalitete matice. Tega ne smemo prezreti.

22. junija je čas za glavno operacijo pri tej vzreji. Za to moramo že prej pripraviti: 2 tanka ostrá noža, prirezana na ostro konico, gorilnik na špirit, če nimamo elektrike, ter čisto, navadno posodico za vročo vodo, v kateri bomo imeli razgrete nože za izmenjajoče delo; eno emajlirano manjšo posodico za raztopljen vosek za lepljenje matičnikov na zamaške ali letvice, kadilnik, ki naj bo na višjem mestu, da se ne bo kadilo po matičnikih, ter kozico, sipalnik in drugo, vse na dosegu roke.

Po vseh teh pripravah si umijemo roke, brez mila in praška ter si suhe roke natremo z odpadlimi voščinami.

Ko je voda vroča in sta noža razgreta, previdno in nalahno vzamemo iz rednika srednji sat z vzrejnim gradivom, pustimo, da se večina čebel sama spraši v plodišče, ostalim pa sami pomagamo z omelecem ter postavimo sat na pripravljeno stojalo.

Če je bilo vse napravljeno po danih navodilih, bo na tem satu 25—40 matičnikov, odvisno ne samo od naših priprav, ampak veliko tudi od rednika. Od teh bomo lahko uporabili najmanj 20 matičnikov, lahko pa tudi več. Nekaj jih bo spojenih; te lahko kar skupno prenašamo na sate ali zberemo žerko, ki sedi na večji količini mlečka.

Večina matičnikov bo zalita z mlečkom, tako kot so rojevi matičniki. Take matičnike previdno izrezujemo ter jih vcepljamo v zgornje kote satnikov, tako na vse satnike v plodišču in medišču, ki mora biti prav tako zasedeno s čebelami. Tako bo imel vsak satnik svoj matičnik. Pri prenašanju moramo zelo paziti, da matičnika ne okvarimo, ker ga v tem primeru čebele razdrejo. Če je še več matičnikov za prenos, jih lahko nalepimo na zamaške, te pa na letvico ali na drug prazen prostor. Lahko jih pa oblikujemo z vročim nožem kar na satu ter jih kasneje uporabimo.

25. ali 26. junija se prepričamo, če so vsi matičniki zaprti. Če smo prav

delali, so vsi matičniki dopitani in zaprti in imajo 100 % vrednost. Še isti ali naslednji dan lahko uničimo vse označene matice slabih družin, z nekaj dobrimi maticami pa napravimo roje, da ne izgubimo števila čebeljih družin, če se nam katera matica izgubi na prahi.

27. ali 28. junija nas čaka glavno opravilo te vzreje matic.

Vsem brezmatičnim družinam, ki ta čas že vlečejo svoje zasilne matičnike, izvlečemo srednje sate, na tista mesta, pa dajemo sate iz rednika s plemenitimi matičniki; sat brezmatične družine, ki smo ji pred 2 dnevoma uničili ali vzeli matico, pa damo redniku. Tako izmenjamo sate pri vseh družinah. Pri tem moramo previdno in nalahno ravnati, da sata s plemenitim matičnikom ne pretresemo, ker se matična buba lahko premakne ali odstopi od matičnega mlečka.

Satov pri tej zamenjavi ne ometamo. Vse čebele so iz brezmatičnih družin in ni pri tej zamenjavi prav nobenih navšečnosti; stare čebele odletijo nazaj, mlade pa ostanejo v redniku ali v novih družinah. Če je še kaj matičnikov, jih prenesemo v matičnice, s katerimi lahko napravimo prašilčke po znanih čebelarskih praviilih.

Tako je ta vzrejna zadeva končana. Matice se bodo izlegale od 1. do 4. dne v naslednjem mesecu. Po 6 dneh se začne plemenitev in če hočemo, zaradi zanesljivosti ugotoviti navzočnost ma-

tice, lahko izrežemo trak zalege z jajčki iz poljubnega plemenjaka ter po nekaj celic namestimo v plodišču v ulico med 2 sata v dneh od 7.—10. julija. Družina, ki bi na prahi izgubila matico, bo iz teh celic takoj potegnila matičnik in bomo lahko takoj in pravočasno ukrepali. S tem tudi odpade vse nepotrebno brskanje po panju, s katerim lahko sami stremo mogoče že oplemenjeno matico.

Razumljivo je, da komur so ti datumi prekasni, jih naslednje leto pomakne za 10 ali 20 dni nazaj, podnebju in pašnim razmeram primerno.

Marsikdo si bo mislil, da je pri tem veliko dela nepotrebega, da lahko prenašamo samo godne matičnike, pa ni tako. Prenekaterikat čaka čebelar zaman, da bi se izvalila matica pri družini, ki ga je stala toliko truda in časa. Če tak matičnik odpremo prej, ko so ga čebele same razdrle, vidimo zakrnelo matico ali celo bubo, ki je predčasno odstopila od matičnega mlečka. Pri opisanem delu pa je to nemogoče, ker v tem primeru čebele že same razdrejo matičnik, ga dopitajo in zaprejo in izvalitev matic je 100 odstotna. To me je že pri prvi seriji, pred leti, močno presenetilo. Matičnik na rednikovem satu je že od čebel prilepljen ter ga obkrožajo rednikove čebele. Potrebno ni niti razdirati zasilnih matičnikov pri družinah, katerim smo dodali sat z godnim plemenitim matičnikom, ker jih same čebele razdrejo takoj, ko se izvali matica.

Prodajam montažni čebelnjak 12 x 2 z omarami in 24 praznimi panji mali Kirar z mediščem. Justina Slakovec, Čičev trg 5/I, Maribor.

Prodajam 20 dobro ohranjenih panjev Kirar s čebelami in 8 praznih AŽ panjev na 9 satov. Informacije po telefonu (061) 447 191, popoldne.

Zaradi bolezni prodajam 20 naseljenih AŽ panjev in nekaj praznih panjev. Janez Šlibar, Tržič Bistrica 24 pri prvem tunelu za Avstrijo. Telefon 50 632 ali 24 414.

Kupim prazne LR panje ali zamenjam naseljene AŽ panje 9 satarje za naseljene LR panje. Pleko Rasim, Pavšičeva 18, Logatec.

DELOVNI PROGRAM ZČDS ZA LETO 1984

V letu 1984 bo delo ZČDS in vseh čebelarških organizacij usmerjeno predvsem v pospeševanje večje pridelave medu in drugih čebeljih pridelkov. Za ta cilj bomo na organizacijskem in strokovnem področju opravili predvsem naslednje naloge:

1. ZČDS bo vzpodbujala čvrstejše sodelovanje čebelarških organizacij z organizacijami združenega dela pri širitvi tržnega pridelovanja medu in drugih čebeljih pridelkov. Pridelovanje mora biti organizirano na čvrstejših kooperacijskih odnosih na podlagi združevanja dela in sredstev ter samoupravljanja, to je soodločanja kooperantov in delavcev na domu pri ustvarjanju in delitvi dohodka. ZČDS bo vzpodbujala društva in njihove zveze za sklenitev dolgoročnih pogodb in sporazumov o sodelovanju tudi pri odkupu tržnih presežkov.

2. Bolj bomo skrbeli za vzrejo matic in odbiro najboljših čebeljih rodov. Organizirali bomo tudi tečaje za vzrejalce matic.

3. Za večjo pridelavo bomo pospeševali sodobno čebelarjenje, ne glede na panjske sisteme. Naš cilj mora biti, da dobimo čim več pridelkov in večji dohodek od čebelarjenja. Zato bomo kar najbolje poskrbeli za strokovno izobraževanje čebelarjev. Nadaljevali bomo dosedanje oblike izobraževanja, to je predavanja, prikazovanja dazopisov in filmov, pripravljali strokovne ogledne izlete, posvetovanja, razstave in podobno. ZČDS bo organizirala več začetnih in nadaljevalnih tečajev. Organizirala bo tudi specialne tečaje za pridelovanje čebeljih pridelkov. Še posebej bomo poskrbeli za predavatelje. Zanje bo ZČDS organizirala posebna posvetovanja.

4. Posebno skrb bomo namenjali tudi pisnim oblikam izobraževanja. Uredniški odbor bo vsebinsko izpopolnjeval Slovenskega čebelarja. Razširili bomo krog piscev iz vrst praktikov in strokovnjakov. Slovenski čebelar mora postati še boljši strokovni svetovalec čebelarjem. Objavljali bomo še več člankov iz domače prakse in tujih dosežkov.

5. V septembru bomo organizirali IX. posvetovanje z razstavo na Gospodarskem razstavišču. Posvetovanje bo enodnevno s posebnim poudarkom na moralnoetičnih vprašanjih čebelarstva in zdravstvenem varstvu čebel.

6. V juniju bomo priredili 7. srečanje in tekmovanje krožkarjev v Kopru. Prizadevali si bomo za povečanje števila krožkov v Sloveniji, še posebej na Primorskem.

7. V letu 1984 praznujemo dve pomembni obletnici: 250-letnico rojstva Antona Janše in 200-letnico smrti P. P. Glavarja. V Slovenskem čebelarju bo več spominskih člankov. Spominu obeh velikih čebelarjev bo posvečeno letošnje jesensko posvetovanje. P. P. Glavarju bomo odkrili spominsko ploščo na zgradbi kmečkega muzeja na Veseli gori pri Mirni, kjer bo tudi Glavarjeva spominska soba.

8. Celotna slovenska čebelarška organizacija bo vključena v zatiranje čebeljih kužnih bolezni, še posebej varoze in hude gnilobe čebelje zalege.

9. Sodelovali bomo pri ustanavljanju in pri pripravljanju programa znanstveno raziskovalne enote za čebelarstvo pri kmetijskem inštitutu Slovenije. V ta namen bodo na razpolago prostori v selekcijsko vzrejnem centru v Ljubljani.

10. Prizadevali si bomo za pravočasno oskrbo z reprodukcijskim materialom in kakovostno čebelarstvo opremo. Preko SPOJ bomo pospešili tudi postopek za standardizacijo listovnega in nakladnega panja.

11. Z večjo zavzetostjo bomo nadaljevali delo pri izdelavi pašnega katastra.

12. ZČDS bo sodelovala z zamejskimi čebelarstvenimi organizacijami s svojimi predavatelji in pri zatiranju kužnih bolezni. Poglobljala bo tudi sodelovanje s čebelarstvom združenjem iz Grenobla.

13. S pridobivanjem novih članov in poenotenjem organizacijskih oblik bomo uspešnejši pri našem delu. V naše organizacije bomo vključili še del neorganiziranih čebelarjev. V

skladu z že sprejetimi sklepi bomo po vseh občinah, ki še nimajo take organizacije, organizirali občinske zveze in društva. S skupnim načrtom razvoja čebelarstva se bodo naše organizacije vključevale v občinske kmetijske načrte.

V vseh regijah, ki še nimajo medobčinskih zvez, bomo ustanovili regijske čebelarstvene svete in zveze. V teh zvezah bodo predstavniki občinskih zvez in društev ter člani izvršnega odbora ZČDS, ki bodo povezovali delo teh svetov v ZČDS.

14. ZČDS bo dala pobudo zavarovalni skupnosti Triglav, da omogoči kolektivno zavarovanje čebel članov čebelarstvenih društev.

Sprejet je bil tudi finančni načrt ZČDS za leto 1984 ter naslednje sklepe z obrazložitvami:

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 1983

K primerjalni listi finančnih kazalcev za leto 1983 navajamo tele pripombe in pojasnila:

PRIHODKI

Skupni prihodki so bili v primerjavi z načrtovanimi večji za 7 odstotkov, če pa primerjamo posamezne dohodke, pa so zaključki sledeči:

— članarina se je povečala za 17 odstotkov in je posledica občutnega porasta članstva v letu 1983,

— tiskovni sklad je v načrtovanih okvirih,

— prihodek od naročnine je manjši za 28 odstotkov, kar je posledica vstopa naročnikov v članstvo,

— dotacije so v načrtovanih okvirih,

— dohodki od oglasov in iz naslova pogodbe o tiskanju Biltena Medex so se povečali za 30 odstotkov. Povečanje je posledica povečanega obsega komercialnih oglasov, saj se pogodbeni cena Biltena ni spreminjala,

— drugi prihodki so manjši za 34 odstotkov, ker se je zmanjšal obseg prodaje knjig in diapozitivov,

— prihodek od obresti je večji za 19 odstotkov, ker smo sklenili pogodbo o posojilu prostih obratnih sredstev po višji obrestni meri, kot so se sredstva obrestovala na hranilnih knjižicah.

ODHODKI

Skupni odhodki so bili za 5 odstotkov večji od načrtovanih.

— Stroški za elektriko in kurjavo so se povečali za 52 odstotkov, kar je posledica občutnega povečanja cen.

— Tudi stroški za vodarino in smeti so večji zaradi izrednega povečanja cen.

— Poštnina je za 18 odstotkov večja zaradi povečanja cen storitev in delnega povečanja obsega dela.

— Tiskarski stroški so 19 odstotkov nad načrtovanimi, ker so se storitve in papir občutno podražili,

ZAKLJUČNI RAČUN

ZČDS za leto 1983

Besedilo	Finančni načrt 1983	Realizacija 1983	Index
A PRIHODKI			
1. članarina	2,435.000	2,838.028,00	117
2. tiskovni sklad	221.000	222.362,60	100
3. naročnina	360.000	259.212,00	72
4. dotacije	305.000	314.198,70	103
5. oglasi, bilten	315.000	408.843,10	130
6. drugi prihodki	500.000	329.410,00	66
7. obresti	300.000	355.148,95	119
8. prenesni del	104.000	103.907,00	100
SKUPAJ PRIHODKI:	4,540.000	4,831.110,35	107
B ODHODKI			
1. pisarniški material	35.000	32.501,05	93
2. material za center	45.111	43.777,60	98
3. elektrika in kurjava	26.000	39.479,90	152
4. vodarina, smeti	8.000	16.975,15	213
5. poština	50.000	59.009,65	118
6. telefon	18.000	14.530,10	81
7. poština za SČ	163.000	149.400,00	92
8. tiskarski stroški	1,485.000	1,763.869,00	119
9. druge proizvod. stor.	30.000	46.049,00	154
10. posvetovanje	175.000	101.587,40	58
11. avt. honorarji	250.000	322.315,00	129
12. mat. stroški za SČ	5.000	3.400,55	68
13. časopisi, revije	26.000	8.650,00	18
14. bančna provizija	7.500	28.780,60	117
15. zavarovanje	9.000	61.473,30	128
16. dnevnice	75.000	69.985,50	88
17. potni stroški	85.000	77.946,10	92
18. srečanje in tek. krož.	130.000	54.596,85	42
20. kom. za vzgojo in izob.	15.000	15.000,00	23
19. kom. za vzrejo	65.000	—	—
21. članarina SPOJ	170.000	170.000,00	100
22. drugi odhodki	250.000	225.974,25	91
23. popravilo pis. prost.	100.000	117.108,75	118
24. prevoz na delo	22.000	26.175,00	119
25. osebni dohodki	670.000	752.995,25	113
26. pogodbeno delo	600.000	608.969,90	102
27. reprezentanca	20.000	9.839,35	50
SKUPAJ ODHODKI	4,534.500	4,741.989,25	105

REKAPITULACIJA REALIZACIJE V LETU 1983

PRIHODKI	4,831.110,35
ODHODKI	4,741.989,25
Presežek	
PRIHODKOV	89.121,10
PREDLOG ZA DELITEV	
— tiskovni sklad	49.121,10
— sklad skupne porabe	40.000,00

— V drugih proizvodnih storitvah so vključeni stroški za razmnoževanje gradiva za seje organov in druge sestanke.

— Stroški za posvetovanje so pod pričakovani, ker se cena usluge in najema prostorov na gospodarskem razstavišču ni spremenila.

— Avtorski honorarji, v katere so vključeni avtorski honorarji za pisce Slovenskega čebelarja, predavatelje na tečajih, predavatelje na posvetovanju, so se povečali za 29 odstotkov nad načrtovanimi. Povečanje gre predvsem na račun večjega števila tečajev za začetnike. Načrtovali smo dva, bilo pa jih je 6.

— Bančna provizija in zavarovalne premije so nad načrtovanimi, ker so se cene dvignile nad pričakovani.

— Stroški za srečanje in tekmovanje so za 59 odstotkov pod načrtovanimi, ker so pokrovitelji prireditve sofinancirali znatni delež pri stroških celotne prireditve.

— Stroški komisije za vzrejo so tudi pod pričakovani, ker nismo nabavili novih čebeljih družin za potrebe selekcije in vzreje.

— V drugih stroških so vključeni amortizacija, najemnine dvoran, nabava škatlic za odlikovanja, knjige za prodajo, diapozitivi in drugo.

— Stroški popravila poslovnih prostorov so za 18 odstotkov nad načrtovanimi, ker so se cene storitev povečale.

— Osebni dohodki so za 13 odstotkov nad načrtovanimi zaradi povečanja osebnih dohodkov v preteklem letu. Ker so osebni dohodki v preteklih letih občutno zaostajali za splošnim porastom, smo jih v letu 1983 vsaj delno uskladili. Kljub temu so osebni dohodki nizki in pod povprečjem glede na sorodna dela in opravila.

STANJE NA SKLADIH ZČDS

poslovni sklad	6.267.836,09
rezervni sklad	175.690,70

sklad skupne porabe stanovanjski del	87.198,75
sklad skupne porabe osnovni del	4.453,70
sklad ČIC	690.014,10
tiskovni sklad	542.741,40

V nadaljevanju poročila so prikazani stroški in dohodek za Slovenskega čebelarja, selekcijsko vzrejni center, ČIC in plemenilno postajo Antona Janše.

Sloveski čebelar

PRIHODKI

— iz članarine	2.056.211,30
— naročnina	259.212,00
— RSS	74.273,00
— oglasi in Bilten	408.843,10
Skupaj prihodki	2.798.539,40

ODHODKI

— tiskarski stroški	1.763.869,20
— avtorski honorarji	121.995,00
— lektor	39.400,00
— prevajalec	12.650,00
— OD	376.497,65
— materialni stroški in vrečke	105.400,55
— poština	149.400,00
— evidentičar članstva in naročnikov	137.157,00
— pošiljanje	92.250,00
Skupaj odhodki	2.798.539,40

Plemenilna postaja Antona Janše

PRIHODKI

— iz članarine	2.930,00
----------------	----------

ODHODKI

— zavarovalna premija	2.930,00
-----------------------	----------

Čebelarški izobraževalni center

PRIHODKI

— iz članarine	3.240,00
----------------	----------

ODHODKI	
— zavarovalna premija	3.240,00
Najemnina se ne knjiži v dohodek, ampak neposredno v poslovni sklad ZČDS.	
Selekcijsko vzrejni center	
PRIHODKI	
— iz članarine	115.432,75
— tečajnina	151.000,00
Skupaj prihodki	266.432,75

ODHODKI	
— zavarovanje	5.303,30
— materialni stroški	43.777,60
— elektrika in voda	18.522,90
— honorarji predavateljem	78.080,00
— oskrbnik	66.762,00
— nova oprema	53.986,95
Skupaj dohodki	266.432,75

IZVOD IZ ZAPISNIKA S SKUPNE SEJE PREDSEDSTVA ZVEZE ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ JUGOSLAVIJE IN IZVRŠNEGA ODBORA POSLOVNE SKUPNOSTI ZA ČEBELARSTVO JUGOSLAVIJE, KI JE BILA 6. 4. 1984 V BEOGRADU

V prostorih izvršnih organov SPOJ (Molerova 13) je bila skupna seja izvršnih organov SPOJ in Poslovne skupnosti.

Seja je bila v glavnem namenjena skupnim nalogam, ki zadevajo organizacijo mednarodnega simpozija v okviru APIMONDIE v Jugoslaviji (v Splitu). Simpozij bo obravnaval boleznj čebel, posebno parazit varoo. Simpozij bo konec avgusta in v začetku septembra 1984. Na seji so analizirali tudi možnosti za tak mednarodni kongres čebelarjev v okviru APIMONDIE v Jugoslaviji.

Na prejšnji skupni seji izvršnih organov teh dveh organizacij so določili komisije. Ena je delala za organizacijo simpozija, druga pa je preučila vse možnosti za tak mednarodni kongres tudi v Jugoslaviji. Na tej skupni seji sta obe komisiji predložili poročila s programi. Po poročilih teh komisij so odprli široko razpravo, ki je bila zelo konkretna in z veliko predlogi. Po vseh razpravah sta predsedstvo SPOJ in izvršni odbor Poslovne skupnosti soglasno sprejela poročila in programe teh komisij in na podlagi tega sklenila tole:

I.

Sprejema se poročilo s programom komisije, ki je delala pri organizaciji simpozija, prav tako pa tudi poročilo s programom komisije za preučevanje možnosti za organizacijo mednarodnega kongresa v Jugoslaviji, z vsemi dopolnitvami in predlogi z razprave.

II.

Komisija, ki dela pri pripravi za simpozij, naj se v najkrajšem času sestane v Splitu, da vse sumira in s konkretnimi predlogi pride na prihodnjo skupno sejo. Komisija, ki dela pri organizaciji mednarodnega kongresa, naj tudi ima skupni sestanek konec septembra, nakar bo poročala izvršnim organom SPOJ in Poslovni skupnosti.

III.

Tehnični organizator simpozija »Union Dalmacija iz Splita« naj napravi predračun stroškov simpozija, na osnovi česar bo določena tudi višina kotizacije. Kotizacija je osnovni vir sredstev za poravnavo stroškov simpozija.

IV.

Finančni organizator simpozija »Union Dalmacija« Split bo akontiral financiranje vseh stroškov simpozija, zlasti tistih, ki zadevajo stroko, in vodil račun o racionalizaciji stroškov. Vsi stroški v zvezi s simpozijem se bodo evidentirali posebej, da bi jih kasneje vkalkulirali v stroške simpozija.

Tehnični organizator simpozija »Union Dalmacija« iz Splita bo akontiral tudi financiranje priprav za kongres in skrbel za racionalno uporabo sredstev.

V.

Tehnični organizator simpozija »Union Dalmacija« bo vplačal do zdaj neporavnano članarino SPOJ-a in Poslovne skupnosti Mednarodni federaciji APIMONDII, kar se bo tudi evidentiralo v stroške simpozija.

VI.

Simpozij je odprta skupnost ob sodelovanju in udeležbi vseh zainteresiranih, za kar je dobljeno soglasje od APIMONDIE.

VII.

SPOJ in Poslovna skupnost naj s pismom naročijo APIMONDII, da naj po svojih kanalih obvestijo svoje članice in zainteresirane.

VIII.

Pri izdelavi programa za simpozij je treba poskrbeti za tisti del programa, ki bo zanimal čebelarje in pritegnil njihovo pozornost, naj bo bolj zgoščen in jedrnat, naj nameni več pozornosti strokovnemu kot pa turističnemu delu.

IX.

Predsedstvo SPOJ in izvršni odbor PZ pooblašata tovariša Milivoja Savovića in Mirka Čuruvija, da sodelujeta z vsemi mediji informiranja.

X.

Ob koncu najvažnejših priprav za organizacijo simpozija je sklicati skupni sestanek izvršnih organov SPOJ in Poslovne skupnosti v Splitu, kjer bodo uskladili vsa stališča, kjer bodo dali poudarek vsemu. Gostitelj tega sestanka bo »Union Dalmacija«.

XI.

Odgovornost za organizacijo in vse delo v zvezi s simpozijem prevzema »Union Dalmacija« iz Splita, kar bo predvideno v samoupravnem sporazumu.

XII.

Tehnični organizator simpozija »Union Dalmacija« bo po koncu simpozija dal SPOJ in Poslovni skupnosti na vpogled vse rezultate poslovanja.

XIII.

Pri pripravah na kongres bo treba kontaktirati z Zveznim komitejem za kmetijstvo, Gospodarsko zbornico Jugoslavije, Zadržno zvezo Jugoslavije, SK SSRN Jugoslavije; to bo potrebno tudi v SR Hrvaški.

XIV.

Vse informacije je poslati strokovnim čebelarskim časopisom.

*Zveza čebelarskih organizacij
Jugoslavije
Poslovna skupnost za čebelarstvo
Jugoslavije*

ALOJZIJ BIZJAK

Desetega marca tega leta smo se čebelarji s številnimi krajani na leskovškem pokopališču za vedno poslovili od staroste posavskih čebelarjev, od tovariša Alojzija Bizjaka, iz Nemške gore pri Krškem.

Tovariš Bizjak se je rodil pred 93 leti. Čebelariti je začel takoj po prvi svetovni vojni, leta 1924 pa je bil med ustanovitelji organiziranega čebelarstva na Krškem polju. Vse od ustanovitve čebelarске organizacije, razen med drugo svetovno vojno, ko je bil z družino izseljen v Slezijo, je bil v njenih vodstvih.

Zavzemal se je za organiziranost vseh čebelarjev, za dobre odnose med njimi, kar je spodbujal tudi s svojim vzgledom. Še posebej se je zavzemal za izboljšanje čebelje paše in semena medovitih rastlin dajal brezplačno okoliškim čebelarjem. Z nasveti, roji in maticami je pomagal mladim čebelarjem in čebelarjem začetnikom.

Prejel je odlikovanje Antona Janše II. stopnje, posebno priznanje čebelarске zveze Krško in priznanje za življenjski jubilej — devetdesetletnico.

Ko smo mu predstavniki čebelarске zveze in čebelarskega društva Krško v mesecu februarju na njegovem gostoljubnem domu čestitali za šestdeset let organiziranega dela v čebelarških organizacijah, se je še živo zanimal za delo čebelarških organizacij, za čebelarški podmladek in za delovanje podjetja Medex. Ponosen je bil na svoje čebelarstvo, na svojih devetero otrok in še posebej vesel, da sin Slavko z družino vzorno skrbi za domačijo in čebele, za kar ga je usposabljal vse od njegove rane mladosti.

V poslovnem govoru ob odprtem grobu je predsednik ČD Krško tov. Janko Gabrič med drugim dejal: »Tudi mi mladi čebelarji smo ponosni nate in na Tvoje delo. Hvaležni smo Ti za vse, kar si storil dobrega kot čebelar in kot človek. Hvaležni smo Ti za lep vzgled, za Tvoj lik preprostega kmečkega človeka, velikega po dobroti svojega srca«. Ob čebelarških praporih z žalnimi trakovi smo se čebelarji s spoštovanjem poslovili od svojega vzornika.

Čebelarско društvo Krško

ŠTEFAN BERNIK

V visoki starosti sedeminsedemdeset let nas je zapustil dolgoletni član naše organizacije. Skromno, mirno in tiho je bilo njegovo življenje. Posvetil ga je svojim čebelam, ki jih je oskrboval z vso ljubeznijo.

Ko smo ga ob novem letu obiskali, nismo mislili, da ga bomo že po komaj mesecu dni spremili k večnemu počitku.

Dobrega, organizaciji zvestega člana, bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarška družina
Skofja Loka

LUKA POLAJNAR

Dne 22. marca 1984, nas je za vedno zapustil Luka Polajnar, kmet in čebelar, ki se je rodil 18. 10. 1901, na Trnju pri Skofji Loki.

Poleg trdega kmečkega dela je vedno našel čas tudi za čebele, ki jih je oskrboval vse do zadnjega. Nad petindvajset let je bil tudi član naše organizacije.

V njegovo zadnje slovo mu je spregovoril naš predsednik in se od njega v imenu vseh loških čebelarjev poslovil, vsem žalujočim pa izrekel iskreno sožalje.

Čebelarška družina
Skofja Loka

EVALD PIRŠ

Neizprosna usoda je posegla med nas čebelarje in iztrgala iz naše srede navdušenega čebelarja — učitelja, dolgoletnega člana, odbornika IO čebelarskega društva Maribor-Tabor, tajnika in soustanovitelja sekcije za vzreje matic pri MZČD Maribor.

Pokojnika Evalda Pirša, smo spremili na njegovi zadnji poti 7. aprila 1984 na pobreško pokopališče k večnemu počitku. Od njega so se poslovili s čebelarškimi praporji številni prijatelji in znanci, ve-

činoma čebelarji čebelarskega društva Maribor-Tabor in njegovi sodelavci.

Pri odprtem grobu pa se je v imenu čebelarskega društva Maribor-Tabor poslovil od njega z govorom predsednik društva Hribar in članica sekcije za vzrejo matič tovarišica Ulova.

Evald Pirš se je rodil 20. avgusta 1924. leta v Mariboru, kjer je tudi preživel svoja otroška in mladostna leta. Po končani šoli se je izučil mizarске obrti. Pozneje je odšel ponovno v uk, in to za strokovnega učitelja. Poučeval je v elektrogospodarski šoli v Mariboru vse do svoje prerane smrti.

Pokojni Evald je poleg svojega poklica in dela živel samo za družino in in za čebele; tu pa je vlagal veliko znanja in truda za razširitev in napredek čebelarstva. Bil je tudi dober tovariš in vzrejevalec plemenitih matic. V tem njegovem izjemno dolgem čebelarjenju in črpanju iz domače in tuje čebelarske literature si je pridobil veliko znanja in izkušenj. Le-te je rade volje prenašal na mlajše člane čebelarje. Predvsem je imel posluh za vse zvrsti panjev; določil je, katera izvedba je najprimernejša za naše pašne razmere.

Za svoje zasluge pri pospeševanju čebelarstva in delo v čebelarstvu je prejel odlikovanje: red Antona Janše III stopnje in druga priznanja. Odšel je od nas, a spomini na dobrega prijatelja-čebelarja ne bodo zbledeli.

Rože na njegovi gomili bodo odslej vabile čebele, naj prihajajo obiskat prijatelja, ki jim je posvetil velik del svojega življenja. Dragi Evald, težko se poslovljamo od tebe.

Hvaležni smo ti za tvoje delo in naporke pri čebelarjenju. Se ponovno hvala in mire počitek.

Čebelarsko društvo
Maribor Tabor

JANKO ŠKERBEC

Pretreseni sporočamo žalostno vest, da je v 47. letu smrt nenadoma pretrgala nit življenja našemu članu, ljubitelju narave, Janku Škerbecu.

Rodil se je v kmečki družini leta 1937 v Pokleku na Kozjanskem. Svoj prosti čas je posvetil malemu rajju na Vetrniku, kjer je z veliko ljubeznijo in zagnanostjo gojil sadike in čebelaril. Vsi, ki smo ga

poznali, smo občudovali njegovo navdušenost za naravo in ob tem načrte, ki si jih je zastavil. Čebele so mu bile po napornem delu »komercialnega zastopnika« v Jutranjki Sevnica nepogrešljive družice. Pri njih je izkoristil prosti čas, se spočil in razvedril ter se od čebel naučil marljivosti.

Na njegovi zadnji poti 21. marca 1984 na ljubljanskih Zalah smo ga spremili številni čebelarji. Njegovemu spomnu se je prvič poklonil tudi naš novi društveni prapor.

Za čebele, ki jih je nepričakovano zapustil, bo skrbel njegov prijatelj Anton.

Čebelarsko društvo
Sevnica

JANEZ SVETE

Po dolgi in hudi bolezni je smrt iztrgala iz naših vrst čebelarja Janeza Sveteta iz Pakge pri Borovnici.

Rodil se je 11. aprila 1919 na Pakem pri Borovnici v kmečki družini. Ko je odrasel šli in odslužil vojsko, se je zaposlil pri železnici, najprej kot kurjač. S pridnostjo je postal strojevodja. To delo je opravljal do upokojitve. Hud udarec mu je pizadejala usoda, ko je v preserski nesreči izgubil sina. Od tedaj si ni mogel več opomoči.

Že v rani mladosti je rad opazoval čebele ter želel postati čebelar. Ko pa so pred 25 leti priletele pod njegov kozolec čebele, jih je spravil v dva panja in pričel čebelariti. Postavil si je čebelnjak ter pomnožil čebelje družine.

Vključil se je tudi v našo družino in v njej aktivno sodeloval. Več let je bil tudi odbornik čebelarskega društva Vrhnika. Vedno je našel čas za delo v družini, zlasti je vedno pomagal pri nabavi in prevozu sladkorja. Pogrešali ga bomo. Od njega smo se poslovili 4. 3. 1984. Naj mirno počiva v domači zemlji!

Čebelarska družina Borovnica
predsednik Rudi Cerk

OBVESTILO O PRAVICAH DO BONOVI ZA POGONSKO GORIVO

Obveščamo čebelarje, da je izšla uredba o pravicah do dodatnih bonov za pogonsko gorivo (Uradni list SRS, št. 18/84). Čebelarji dobijo dodatne količine od marca do oktobra (sedem mesecev) in sicer vsak mesec: od 10 do 19 gospodarskih prijavljenih panjev 10 litrov, od 20 do 49 gospodarskih prijavljenih panjev 20 litrov, nad 50 gospodarskih prijavljenih panjev 30 litrov.

Čebelarji bodo dobili bone preko društev, kamor so vključeni. Tisti, ki so bone že prejeli po lanski uredbi, bodo dobili razliko.

ZČDS

OGLASI

Prodajam pet AŽ naseljenih panjev na 9 satov. Informacije na tel. (061) 226 256.

Odkupujem čebelji vosek po ugodni ceni. Ponudbe na tel. (061) 210 992.

V najem oddam prostor v novem čebelnjaku. Ugodna lokacija za 20 AŽ panjev. Ponudbe na tel. (061) 653 537.

Prodajam 10 naseljenih AŽ panjev, ter ostali čebelarški inventar. Informacije na tel. (061) 311 709.

Zložljiv čebeljak za 20 AŽ panjev kupim. Tel. 223 161.

Elektrovibracijski nož za odkrivanje satja prodajam. Odkrije 100 satov na uro. Relič Branko, Sremska Mitrovica, Stanka Paunoviča 5, tel. (022) 227 684.

Prodajam 40 AŽ panjev Grom izdelave na 9 satov brez čebel. Tel. (061) 557 296, Franc Babnik Vodnikova 171/a Ljubljana.

Izdelujem pločevinasta razstojšča za panje. Širina ulic 11,5 mm. Po želji se širina lahko spremeni. Prodajam tudi 10 naseljenih in 10 praznih LR panjev. Franc Solar, Podnart 12, tel. (064) 70 134.

Prodajam novo uvoženo stiskalnico za izdelavo satnic. Format 27 × 41 cm. Jože Lorber, Velike Malence 17, 68262 Krška vas, tel. (068) 61 784.

Čebelarje obveščamo, da bomo prodali dvajset praznih rabljenih AŽ panjev, več praznih nakladnih panjev, plemenilčke in matične rešetke. Informacije dobite na tel. (061) 210 992. Prodaja panjev bo v Centru za vzrejo matic, v Ljubljani pri Živalškem vrtu, 6. 7. 1984 ob 10 uri.

ZČDS

List izhaja vsakega 1. v mesecu
Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992.
Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec.
Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivic, Boris Slavec.

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: Danica Bizjak prof.

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 700.—, za tujino 1200.—, za člane čebelarških organizacij drugih republik 700.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 70.— dinarjev za tujino 110.— dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 10.000 din, pol strani 6000 din, četrt strani — 3000 din. Splošni oglasi: beseda 20 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 20 dinarjev. Članarina znaša 450.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50100-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo financira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 9.300 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.